

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Vinnumarkaðurinn á sér viðreisnar von

Erindi um ákvörðun PSN og forsendur hennar
Samiðn 27. ágúst 2021

Rannveig Sigurðardóttir
Varaseðlabankastjóri peningastefnu

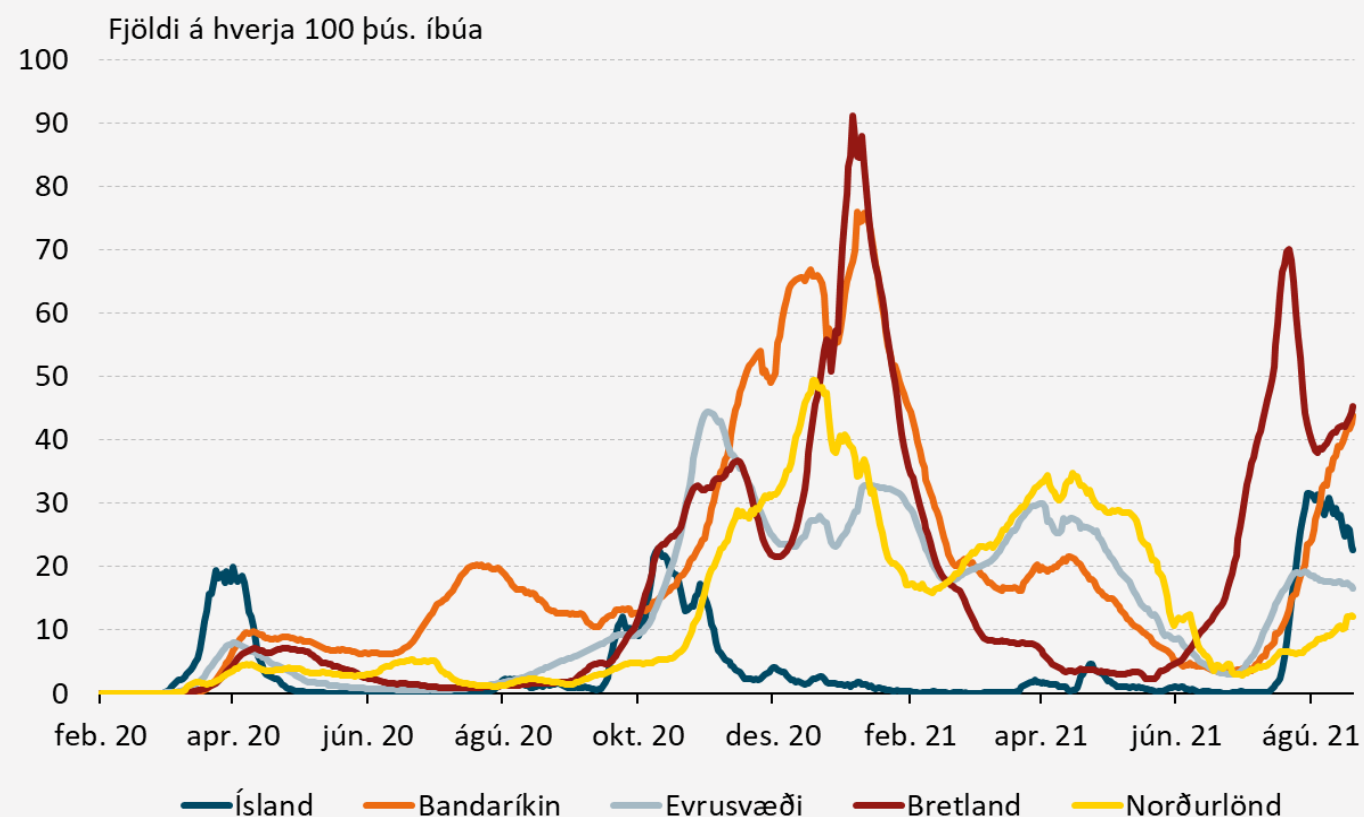
Ytri skilyrði og innlent raunhagkerfi

Smitum fjölgað þrátt fyrir bólusetningar

- Smitum fjölgaði víða hratt í sumar í kjölfar útbreiðslu Delta-afbrigðis veirunnar
- Bólusetning virðist þó draga úr hættu á alvarlegum veikindum og minni hömlur á efnahagsstarfsemi en í fyrri bylgjum farsóttar því möguleg
- Kröftugur bati alþjóðlegrar eftirspurnar og framleiðslutruflanir hafa leitt til mikillar hækkunar hrávöruverðs og flutningskostnaðar

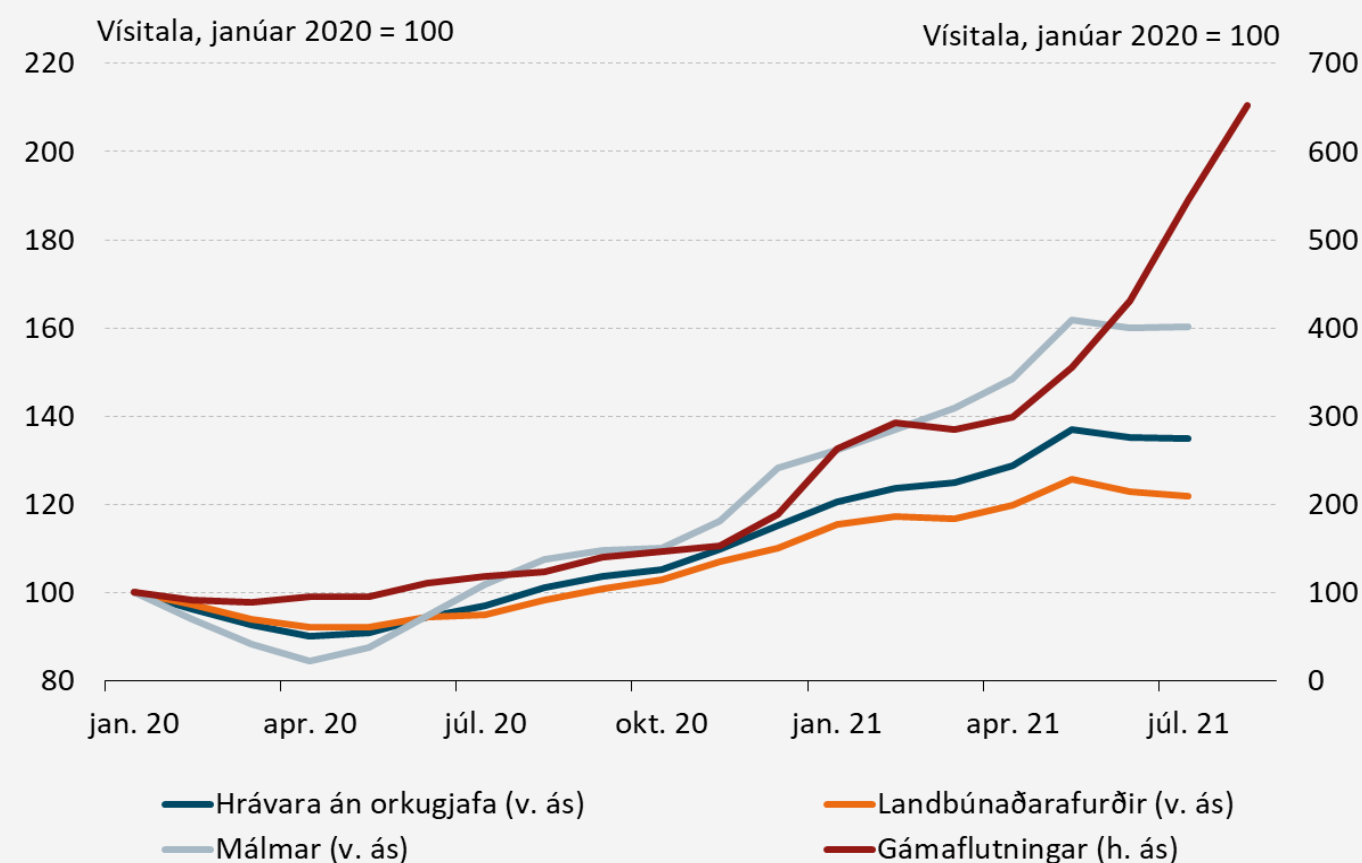
Ný dagleg tilfelli af COVID-19²

1. febrúar 2020 - 20. ágúst 2021

Alþjóðlegt flutninga- og hrávöruverð¹

Janúar 2020 - ágúst 2021

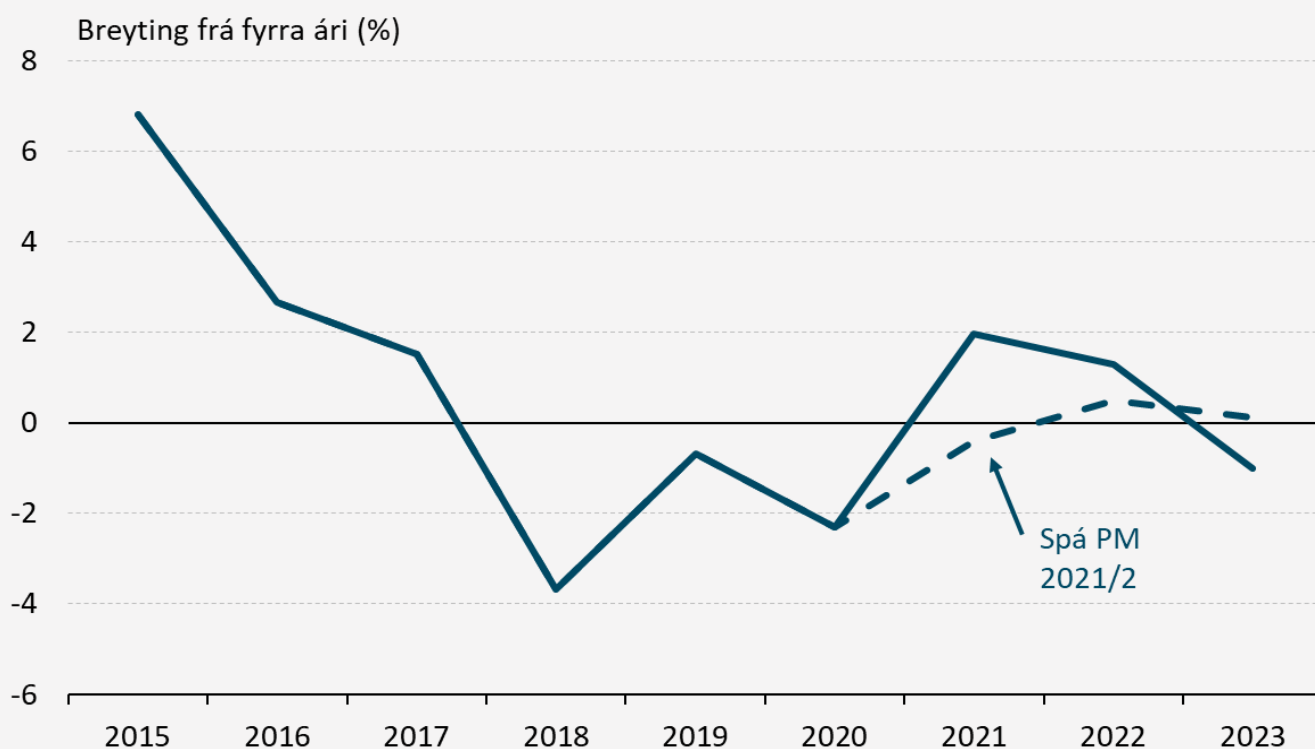
1. Landbúnaðarafurðir skiptast í matvæli (62%), drykkjarvörur (13%) og hráefni (25%). Verðvísitala gámaflutninga er Freightos Global Container Index. Gögn til og með 20. ágúst 2021. 2. Staðfest ný smit. Norðurlönd eru meðaltal Danmerkur, Noregs og Svíþjóðar. Sjö daga hreyfanlegt meðaltal.

Heimildir: Alþjóðabankinn, Alþjóðaheilbrigðismálastofnunin, Covid.is, Freightos Limited, Johns Hopkins University, Our World in Data.

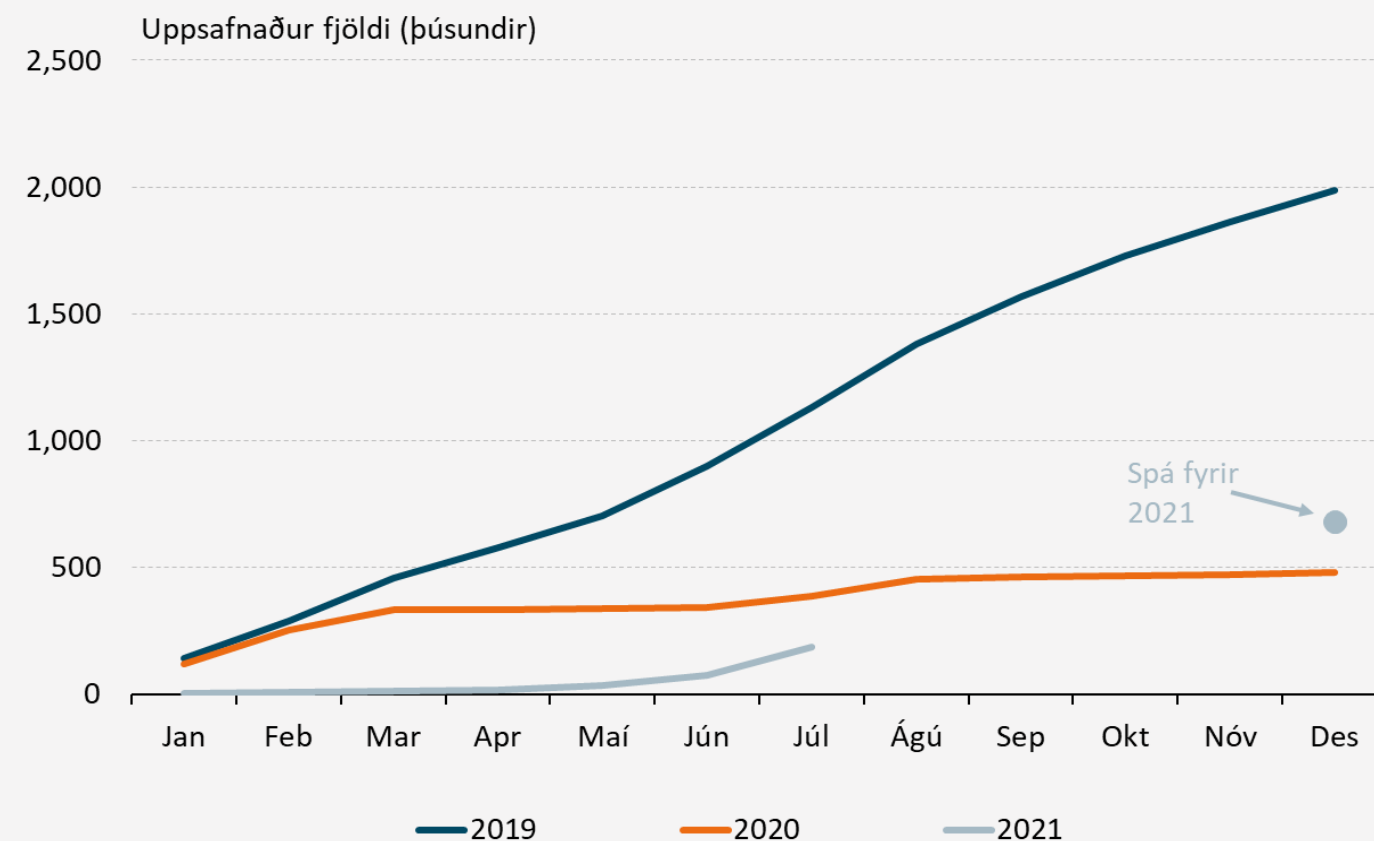
Hagstæðari viðskiptakjör og meiri fjölgun ferðamanna

- Viðskiptakjör töluvert hagstæðari í ár þar sem hækkun álverðs og kröftugri viðsnúningur í verði sjávarafurða vegur á móti alþjóðlegum hækkunum
- Meiri fjölgun ferðamanna í ár – 680 þús. í stað 660 þús.

Viðskiptakjör vöru og þjónustu 2015-2023²

Brottfarir erlendra farþega um Keflavíkurflugvöll 2019-2021¹

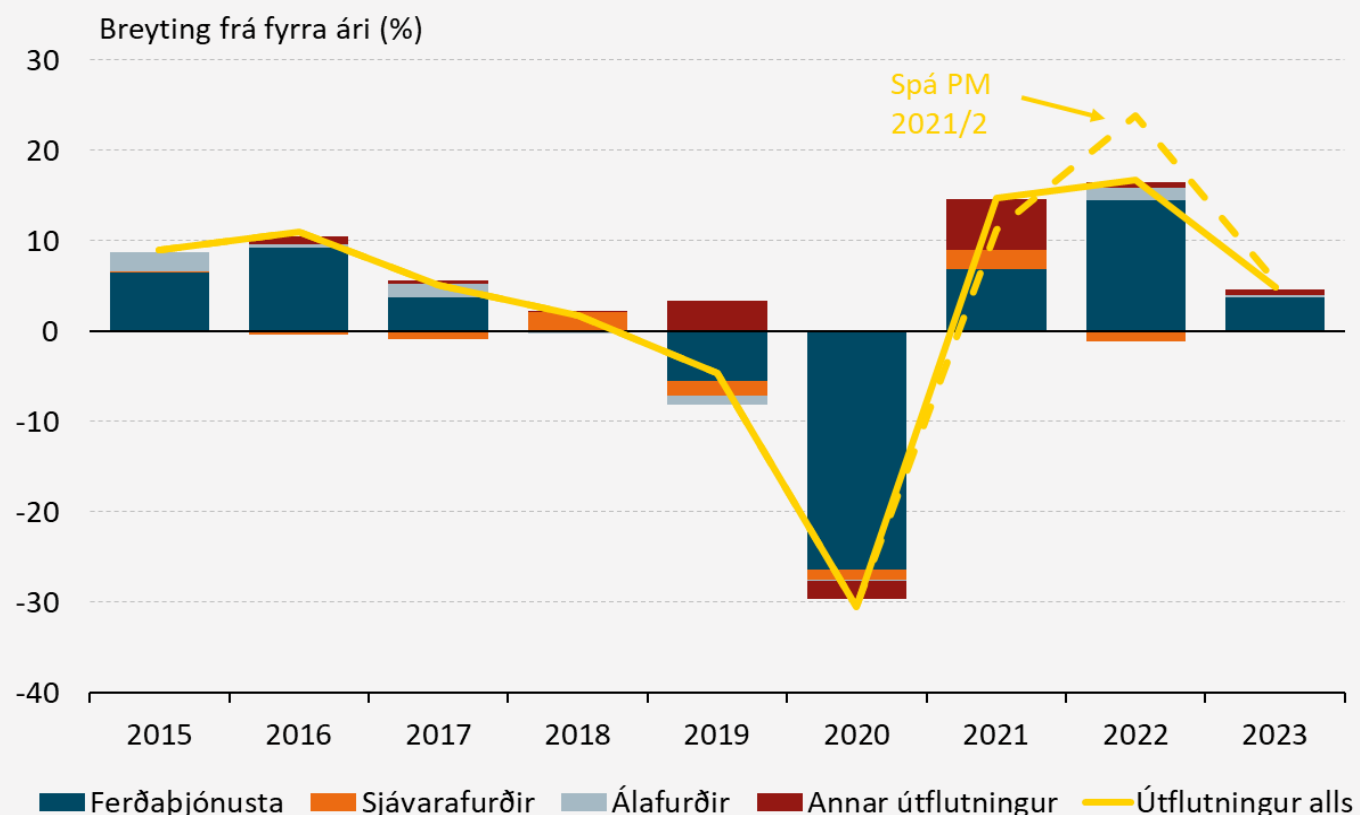
1. Uppsafnaður fjöldi hvers árs. Punkturinn sýnir heildarfjölda 2021 samkvæmt grunnspá Seðlabankans. 2. Grunnspá Seðlabankans 2021-2023. Brotalína sýnir spá PM 2021/2.
 Heimildir: Ferðamálastofa, Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

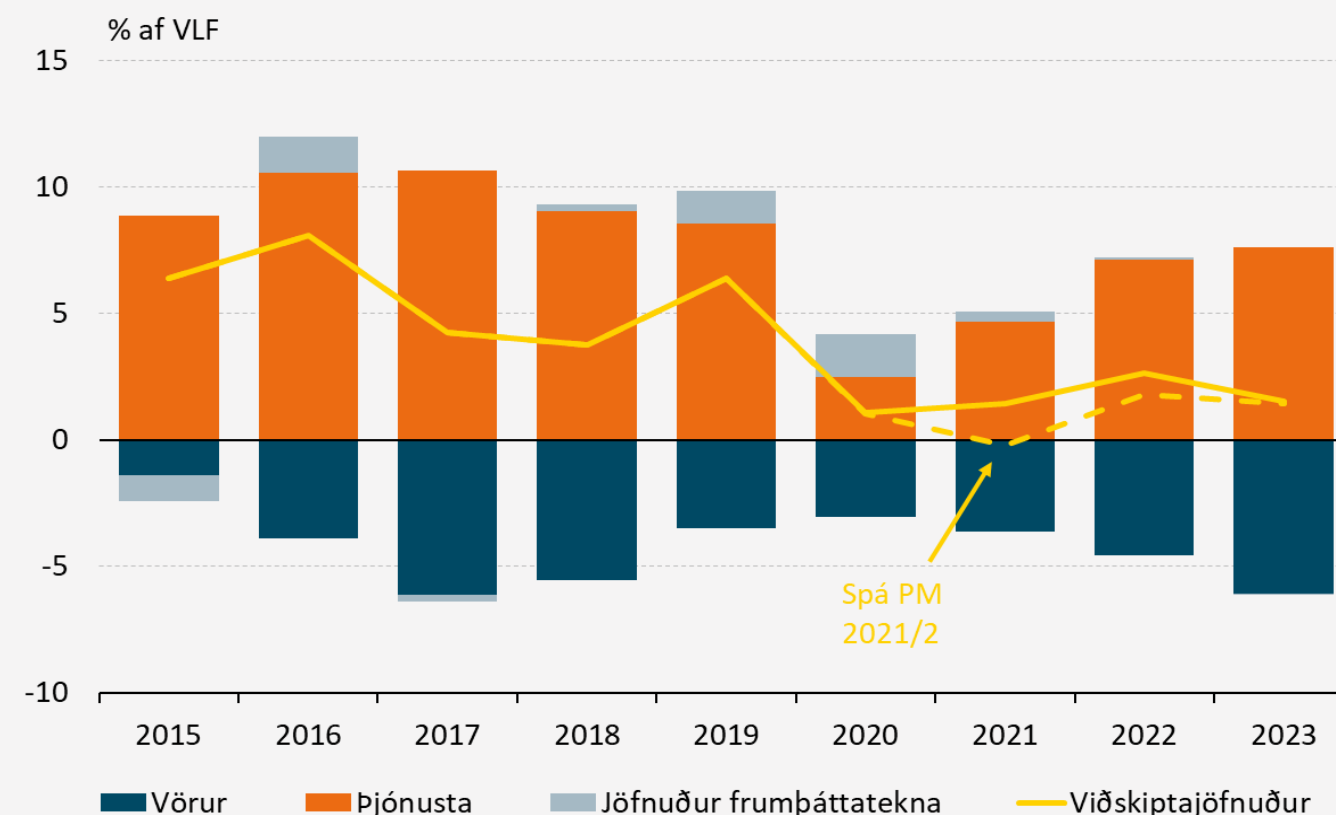
Meiri útflutningur og viðskiptaafgangur

- Meiri fjölgun ferðamanna og betri horfur í sjávarútvegi gera það að verkum að útflutningur eykst um 15% í ár í stað 11% í PM 21/2
- Minni útflutningsvöxtur á næsta ári en spáð var í maí: grunnáhrif frá árinu í ár, lakari horfur í ferðaþjónustu og minni þorskafla
- Horfur á 1½% viðskiptaafgangi í ár í stað lítillegs halla eins og spáð var í maí: hagstæðari utanríkisviðskipti og viðskiptakjör

Útflutningur og framlag undirliða 2015-2023¹

Viðskiptajöfnuður 2015-2023²

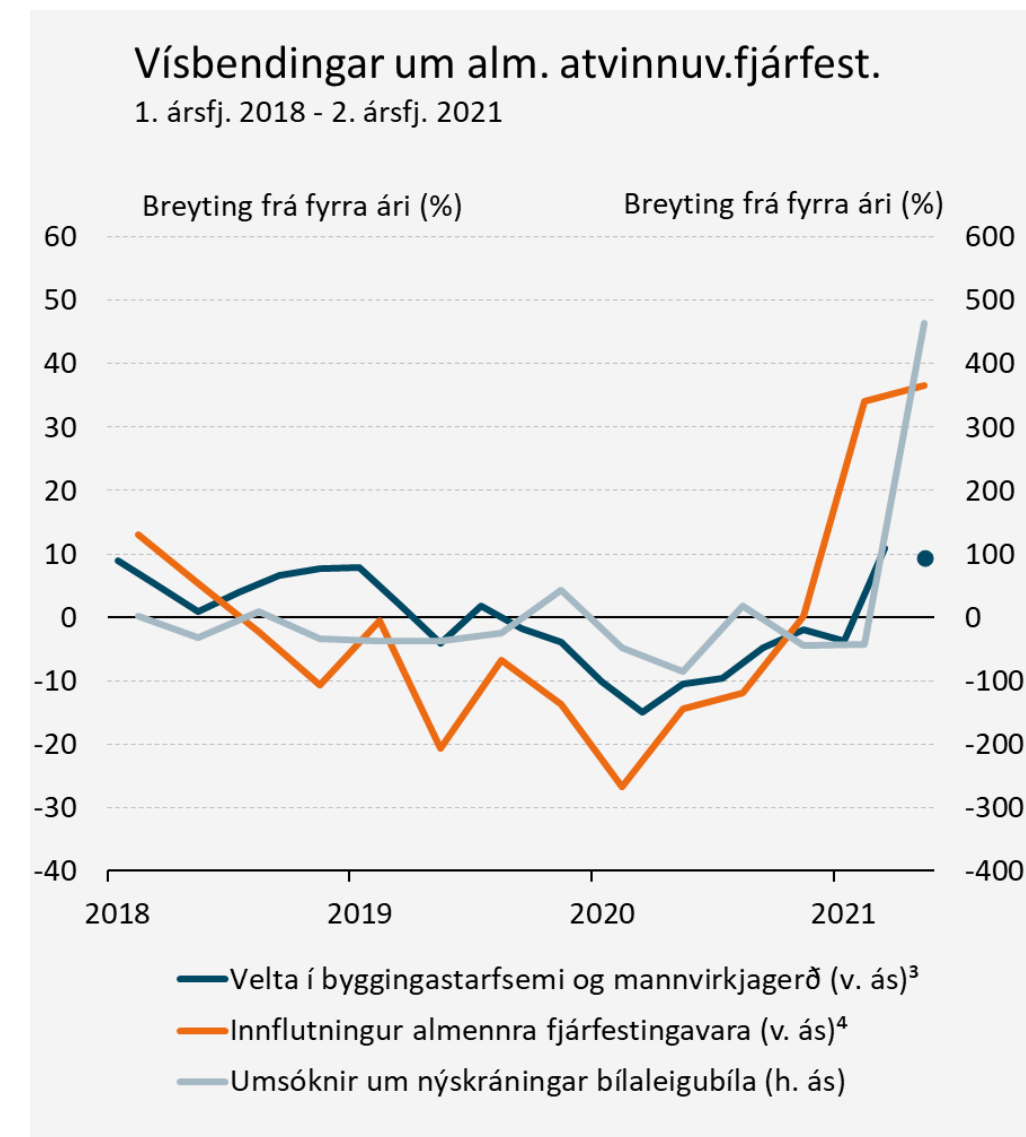
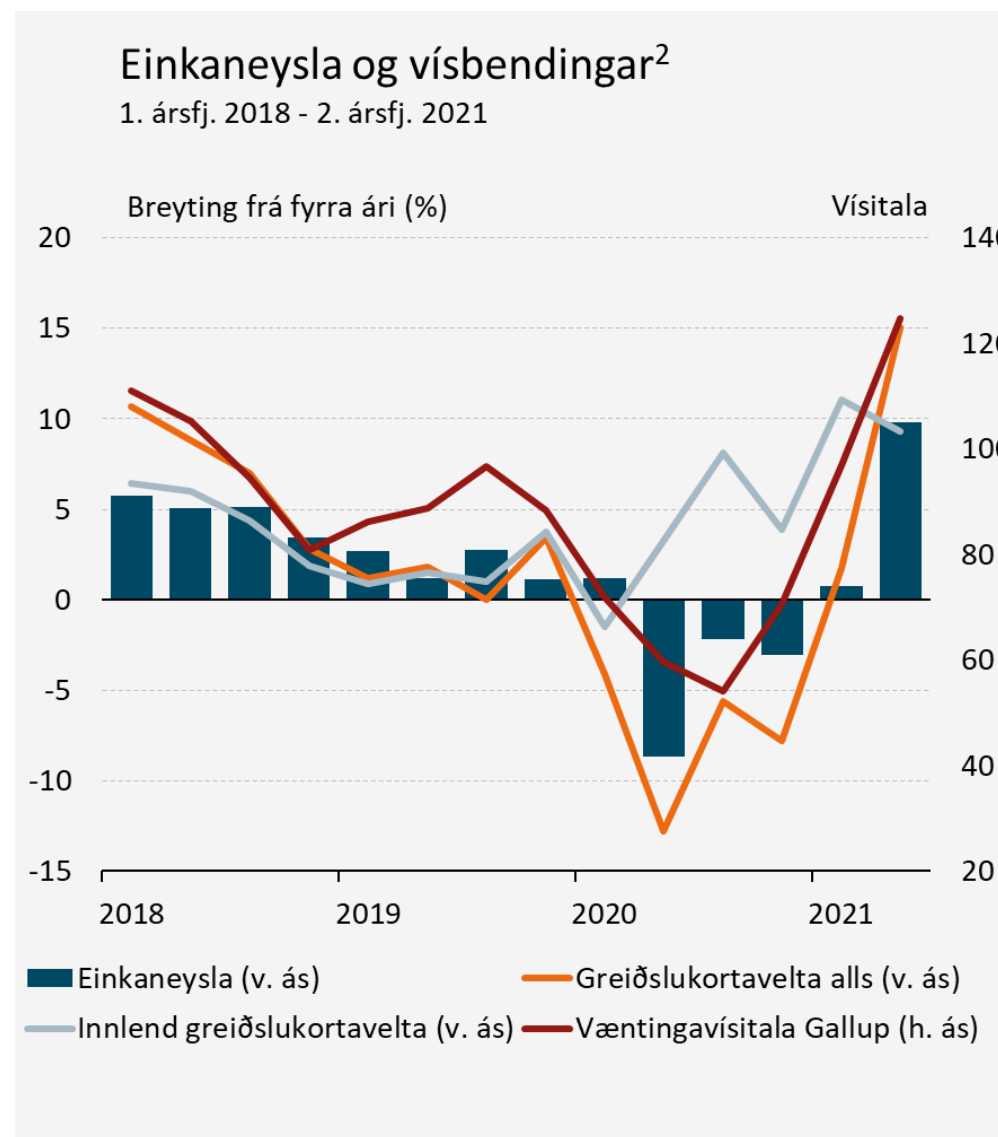
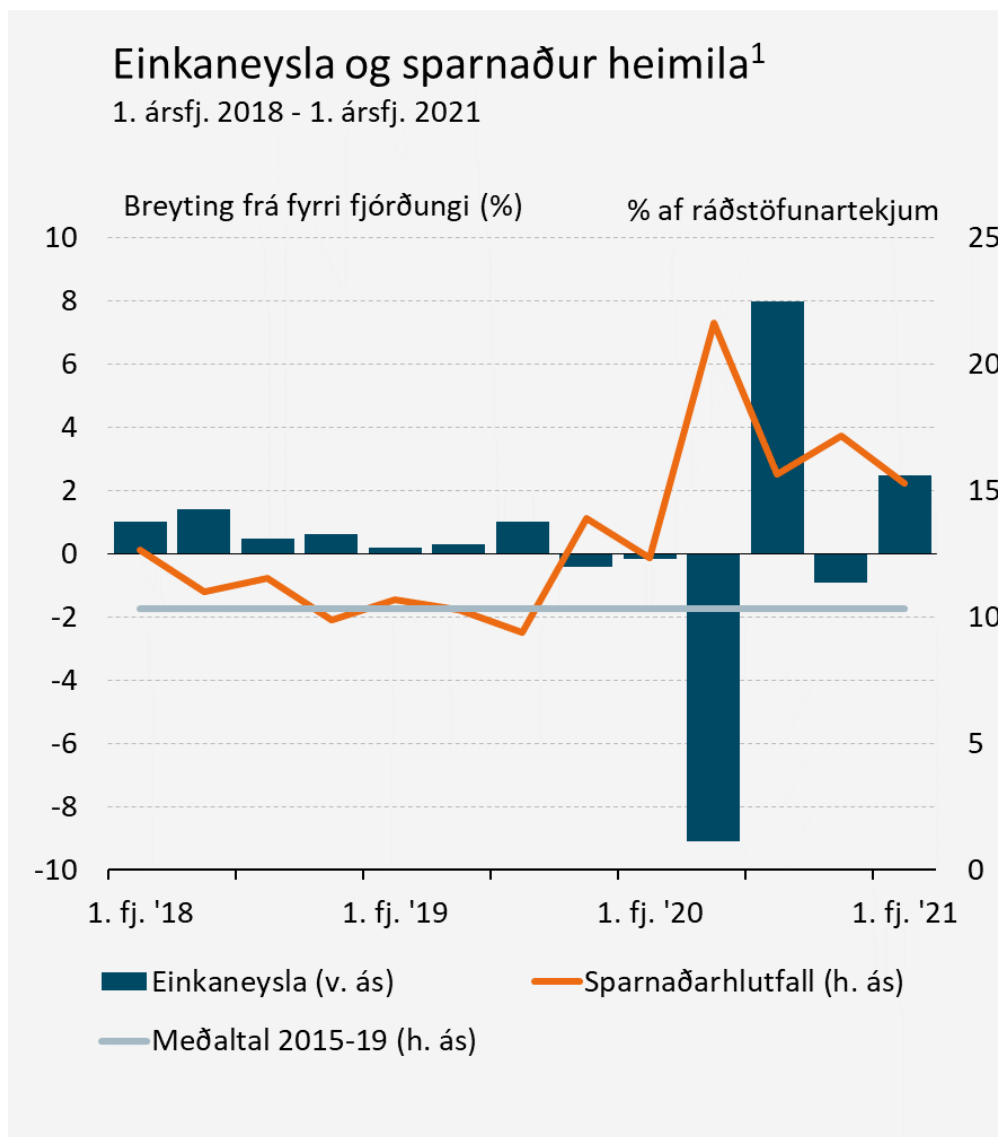

1. Vegna keðjutengingar getur verið að summa undirliðanna sé ekki jöfn heildarútflutningi. Ferðaþjónusta er samtala á „ferðalögum“ og „farþegaflutningum með flugi“. Álútfutningur skv. skilgreiningu þjóðhagsreikninga. Grunnspá Seðlabankans 2021-2023. Brotalína sýnir spá frá PM 2021/2. 2. Jöfnuður rekstrarframlaga talin með frumþáttajöfnuði. Grunnspá Seðlabankans 2021-2023. Brotalína sýnir spá frá PM 2021/2.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Eftirspurn á F1 veikari en vænst var en F2 sterkur ...

- Einkaneyslan jókst um 2,5% milli fjórðunga á F1 skv. tölum þjóðhagsreikninga – helmingi minna en spáð hafði verið í PM 21/2
- Talið var að heimilin gengju hraðar á mikinn sparnað í takt við vísbendingar aukna umferð, kortaútgjöld og bjartsýni heimila
- Sömu vísbendingar benda til kröftugs vaxtar eftirspurnar á F2
- Eins og vísbendingar um atvinnuvegafjárfestingu á F2 gera nú og gerðu á F1 - en þess sáust ekki merki í tölum þjóðhagsr.

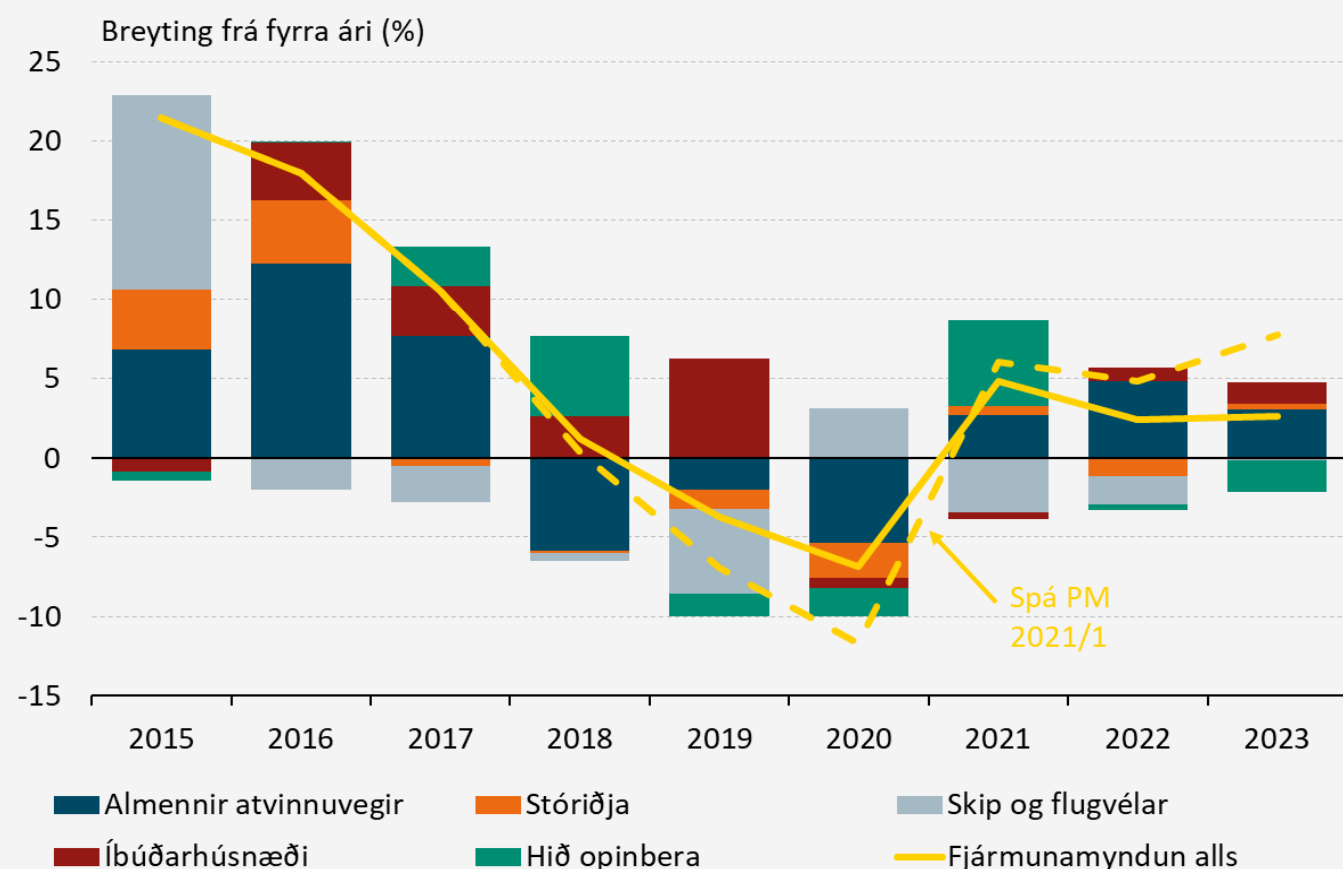
1. Við útreikning á hlutfalli sparnaðar er miðað við áætlun Seðlabankans um ráðstöfunartekjur. Árstíðarleiddrétt gögn. 2. Væntingavísitala Gallup er árstíðarleiddrétt. Grunnspá Seðlabankans 2. ársfj. 2021 fyrir einkaneyslu. 3. Samanlögð velta í byggingastarfsemi og mannvirkjagerð. Gögnin eru eftir tveggja mánaða virðisaukaskattstímabilum og staðvirt með byggingavísitölu. Punkturinn er áætlun Seðlabanka Íslands fyrir maí og júní. 4. Samanlagt innflutningsverðmæti almennra fjárfestingavara og flutningatækja til atvinnurekstrar, þó ekki skipa og flugvéla, staðvirt með gengisvísitölu.

Heimildir: Gallup, Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

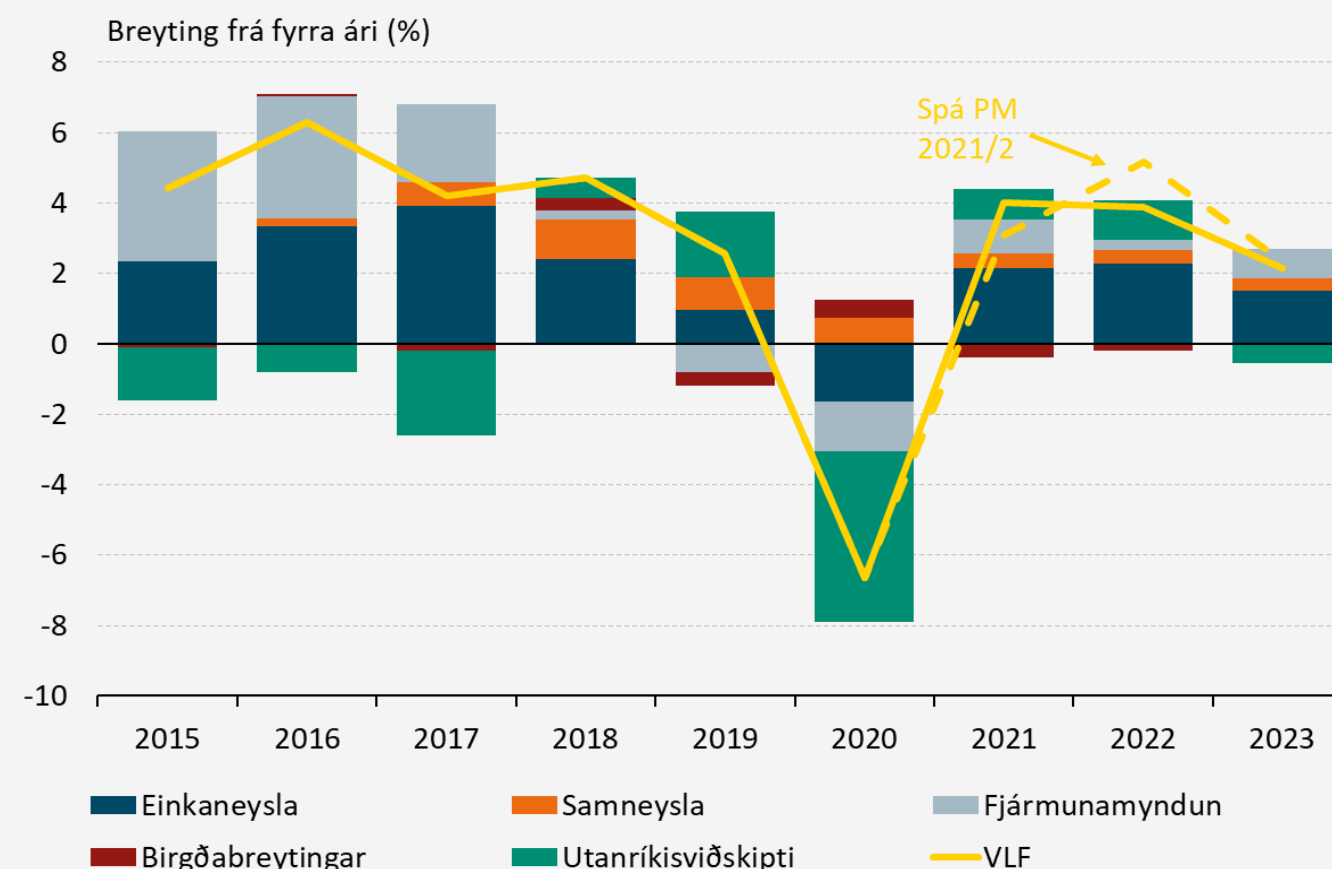
... og horfur á meiri hagvexti á árinu öllu

- Horfur um atvinnuvegafjárfestingu lítillega lakari í ár (4,5 í stað 4,9) ...
- ... vegna minni fjárfestingu hins opinbera og í íbúðahúsnæði en vöxtur almennrar atvinnuvegafjárfestingar meiri (4,5% í stað 1%)
- Hagvaxtahorfur betri í ár – 4% í stað 3,1% - aðallega vegna hagstæðara framlags utanríkisviðskipta
- Horfur á svipuðum hagvexti á næsta ári - en hægari vexti 2023 (2%)

Fjármunamyndun og framlag undirliða 2015-2023¹

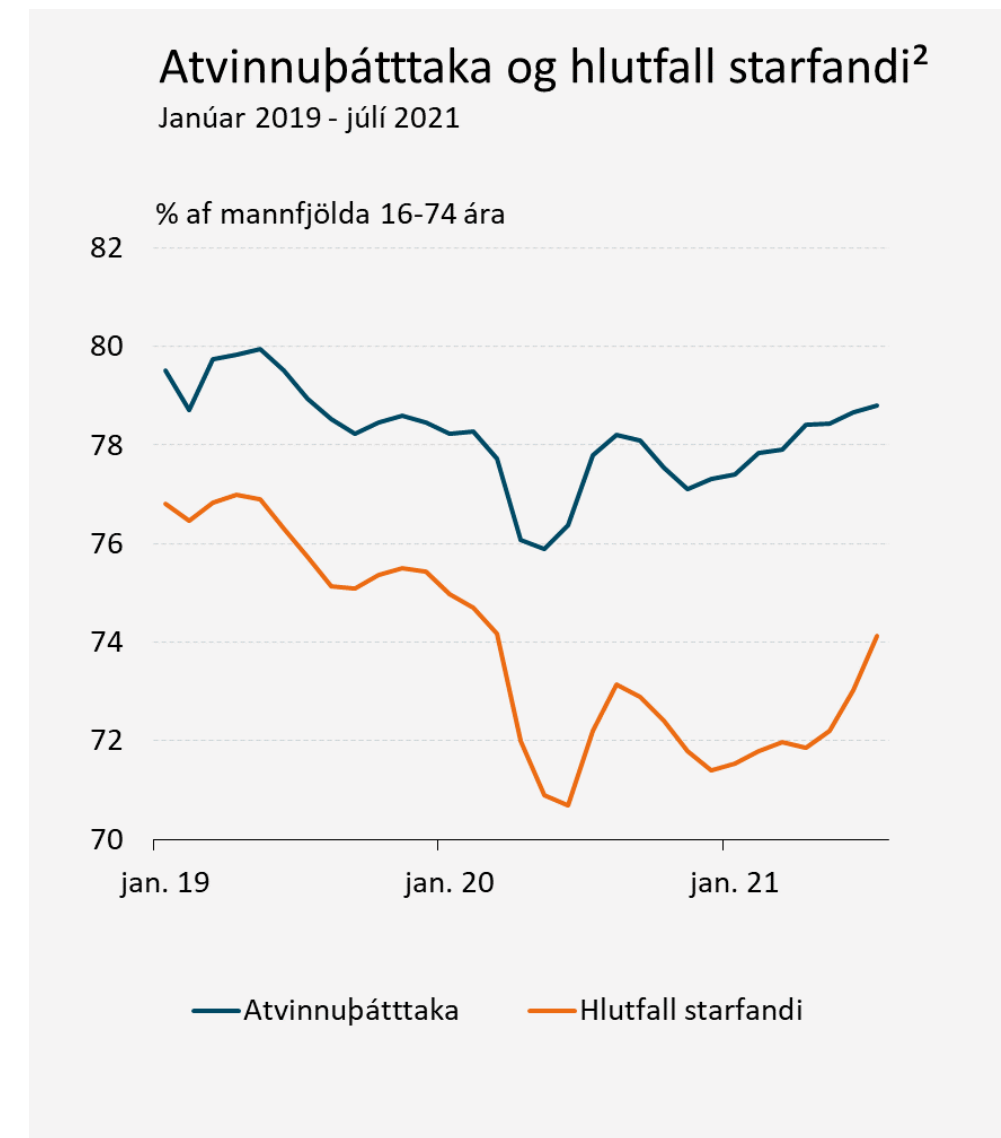
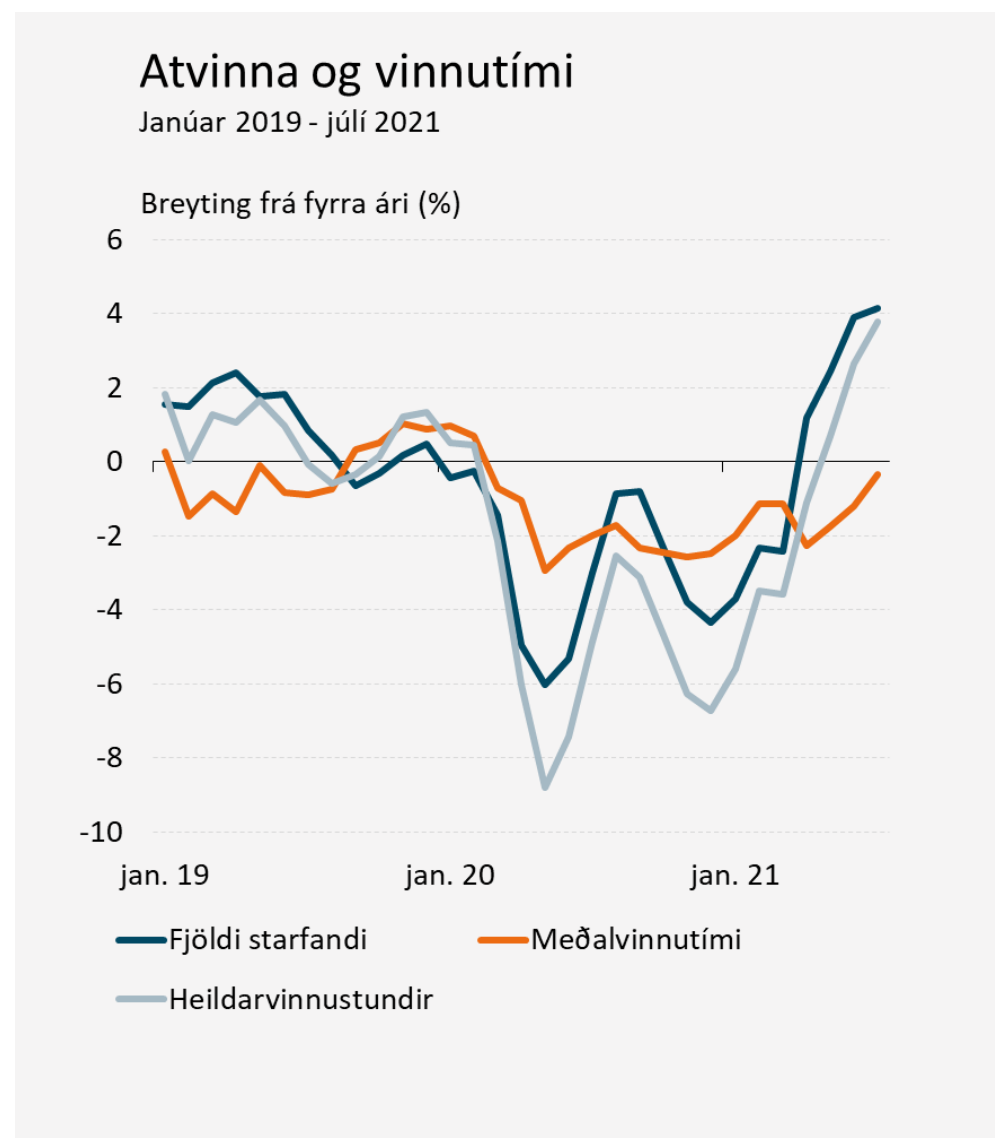
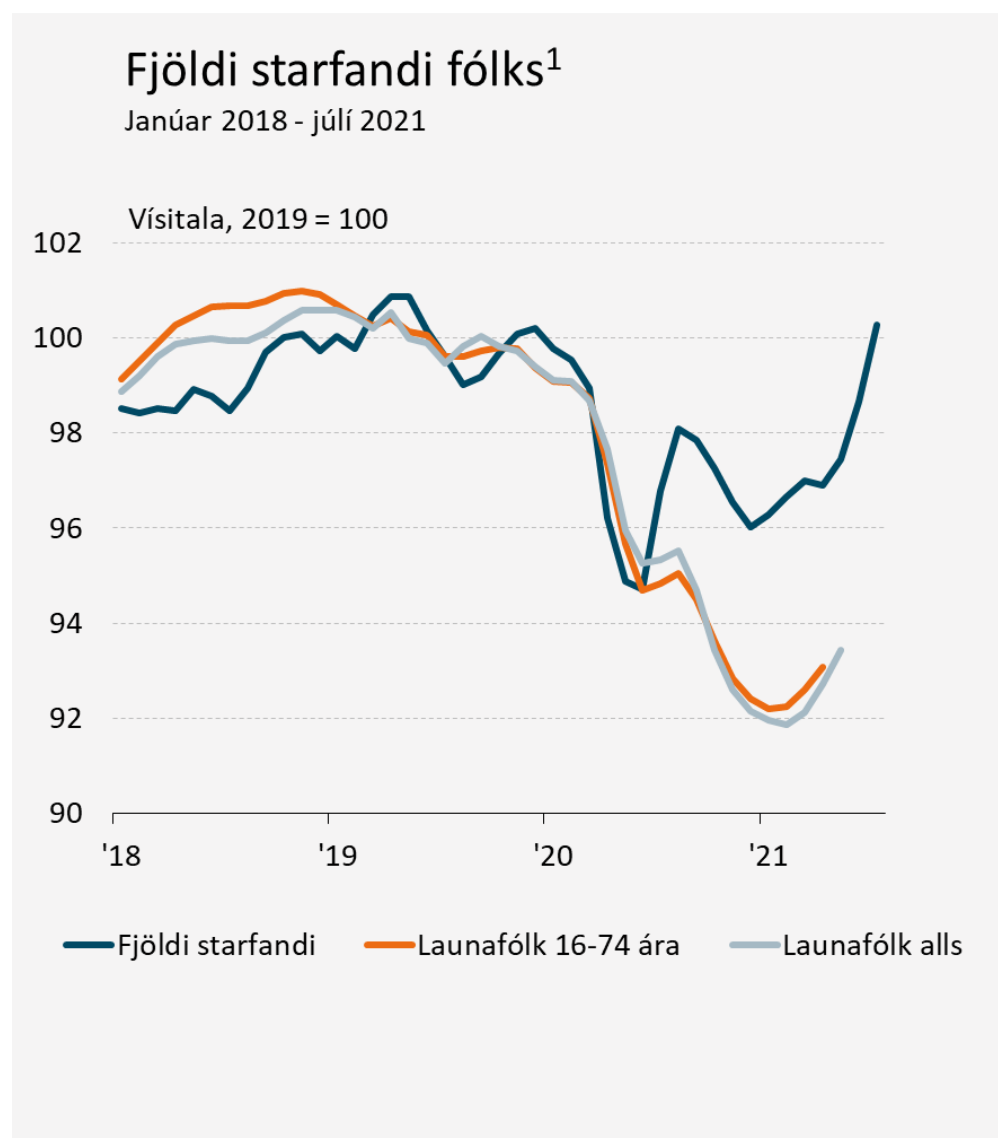
Hagvöxtur og framlag undirliða 2015-2023¹

1. Almenn atvinnuvegafjárfesting er atvinnuvegafjárfesting án fjárfestingar í orkufrekum iðnaði og í skipum og flugvélum. Grunnspá Seðlabankans 2021-2023. Brotalína sýnir spá frá PM 2021/2. 2. Grunnspá Seðlabankans 2021-2023. Brotalína sýnir spá frá PM 2021/2.
 Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Atvinna hefur aukist hratt ...

- Samkvæmt VMK fjölgaði störfum um 4,2% milli ára í júlí og voru rúmlega 3% fleiri en þau voru fyrir farsóttina
- Meðalvinnutíminn þó enn um 2 klukkustundum styttri
- Atvinnupátttaka hefur náð því sem hún var fyrir farsótt - en vantar rúma hálfa prósentu upp á hlutfall starfandi

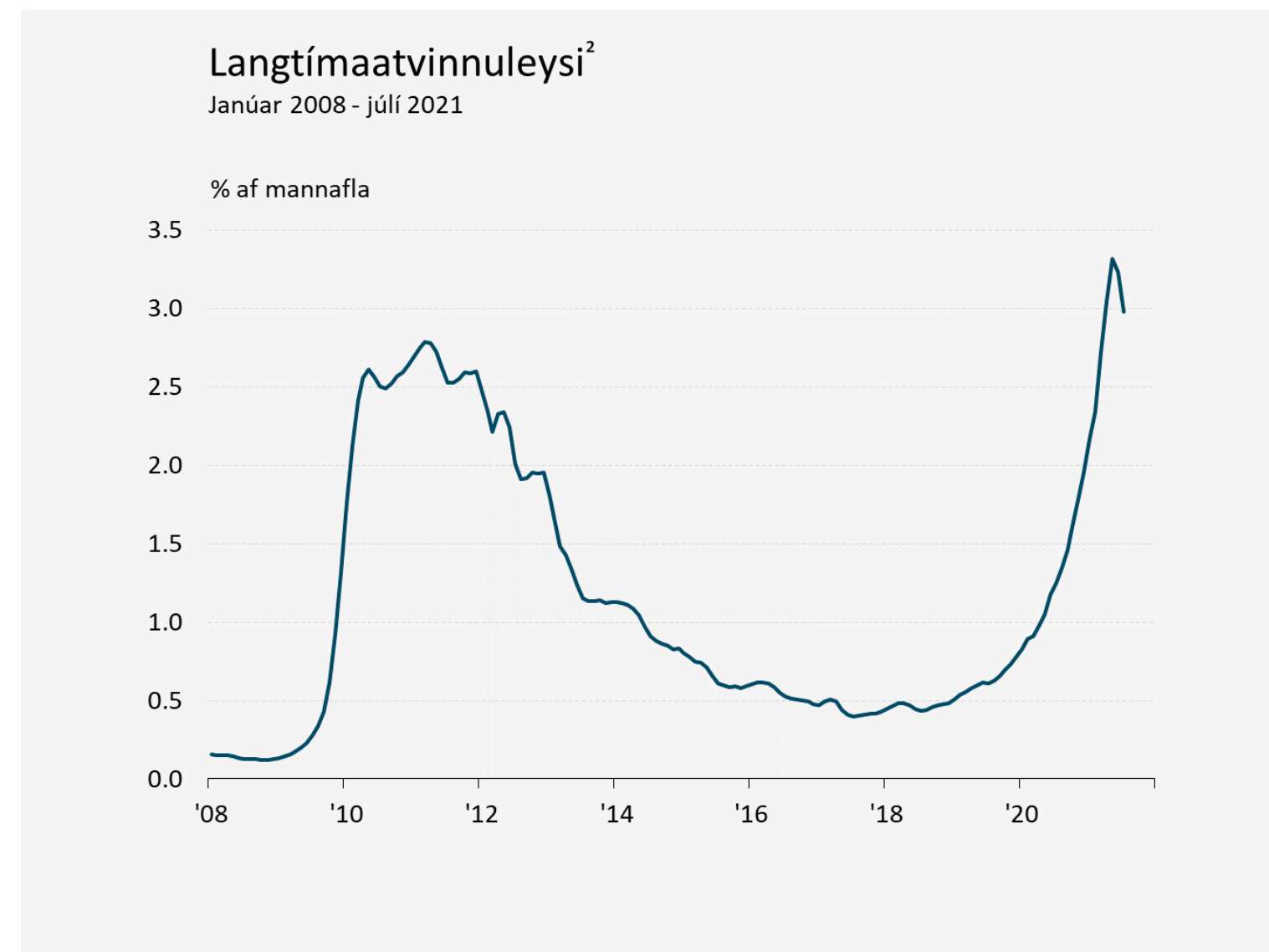
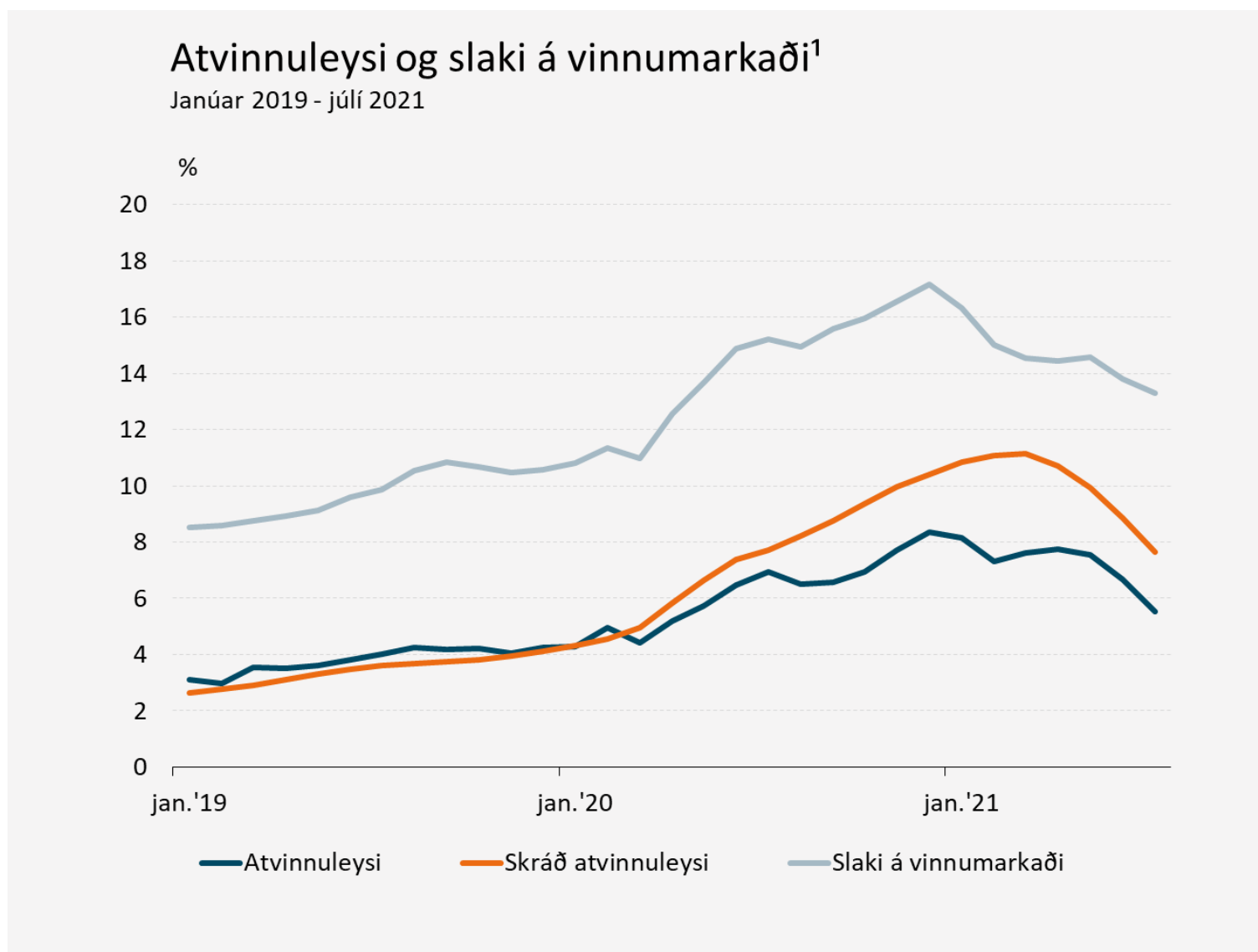

1. Fjöldi starfandi fólks skv. vinnumarkaðskönnun Hagstofunnar (VMK) og fjöldi launafólks skv. staðgreiðsluskrá ríkisskattstjóra. Launafólk 16-74 ára inniheldur einnig þá sem voru í fæðingarorlofi og þá sem voru með reiknað endurgjald. Launafólk alls undanskilur þá hópa en inniheldur launafólk á öllum aldri. Þriggja mánaða hreyfanlegt meðaltal árstíðarleiðréttra talna. Gögn fyrir launafólk eru árstíðarleiðrét af Seðlabanka Íslands. 2. Tölur úr vinnumarkaðskönnun Hagstofu Íslands nema skráð atvinnuleysi (án hlutabóta) og langtímaatvinnuleysi sem eru frá Vinnumálastofnun. Þriggja mánaða hreyfanlegt meðaltal. Árstíðarleiðrétta tölur Heimildir: Gallup, Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

... og atvinnuleysi minnkað mikið

- Atvinnuleysi var ríflega 5% í júlí samkvæmt VMK en 6,4% eins og það er skráð hjá VMST
- Langtímaatvinnuleysi einnig tekið að minnka
- Frá apríl fram í júlí hefur um helmingur afskráninga af atvinnuleysisskrá verið vegna ráðningarstyrkja
- Dregur úr slaka á vinnumarkaði

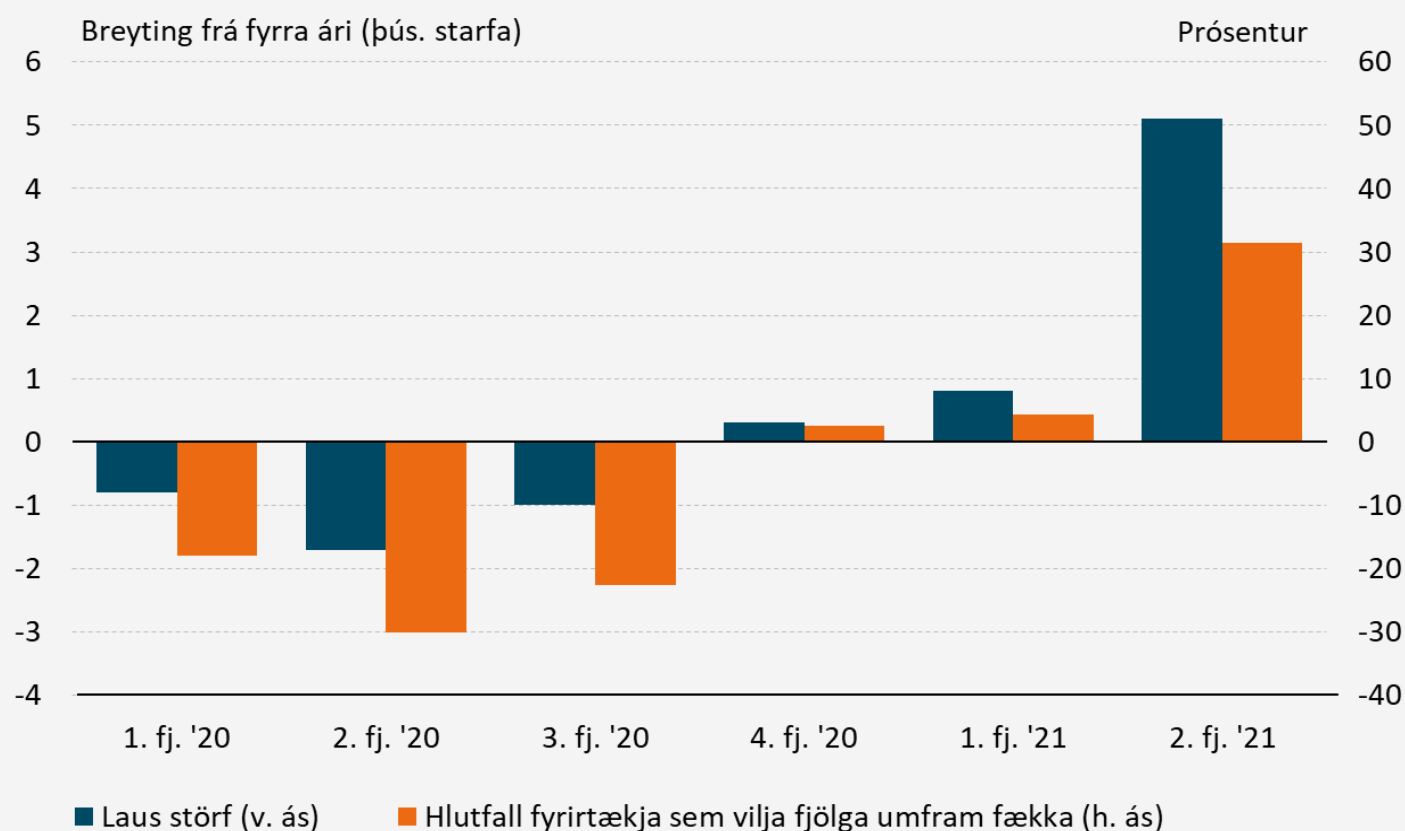
1. Árstíðarleiðréttar tölur. Atvinnuleysi sýnt sem hlutfall af mannafla en slaki á vinnumarkaði sem hlutfall af mannafla með mögulegri viðbót. 2. Fjöldi einstaklinga sem hefur verið á atvinnuleysisskrá lengur en 12 mánuði.
Heimildir: Hagstofa Íslands, Vinnumálastofnun, Seðlabanki Íslands.

Mikil fjölgun lausra starfa og skortur á fólki eykst

- Lausum störfum fjölgaði mikið á F2 - voru tæplega tvöfalt fleiri en á F2/2019 og tæplega þriðjung fleiri fyrirtæki vilja fjölga starfsfólki en fækka því – munurinn á líka jákvæður og hann var 2016 þegar mikill uppgangur var í þjóðarþúinu
- Fyrirtækjum sem segjast búa við skort á starfsfólki fjölgar einnig mikið og NF-vísitalan er nú svipuð og F4/2019 – slakinn að hverfa

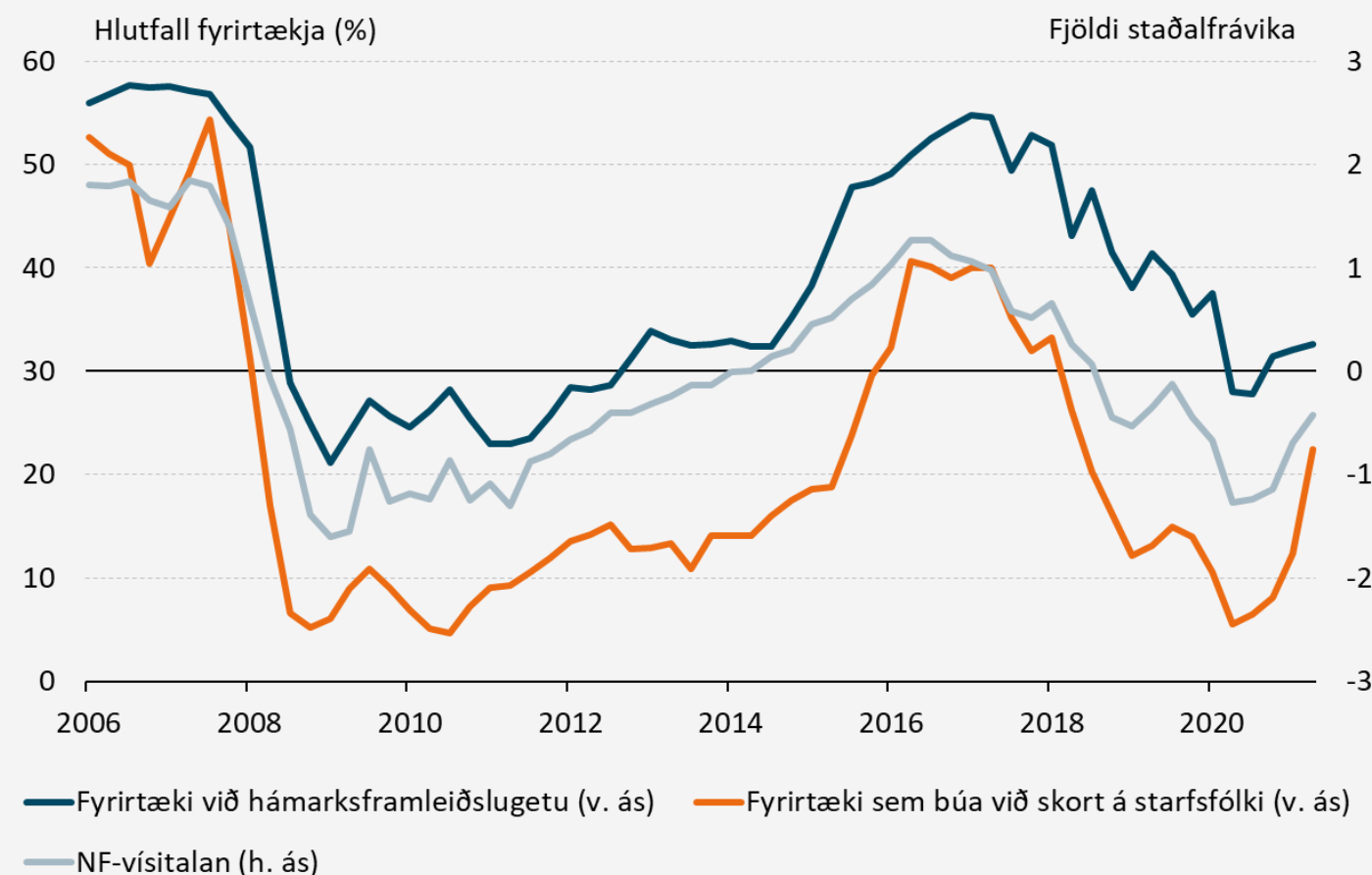
Ráðningaráform fyrirtækja¹

1. ársfj. 2020 - 2. ársfj. 2021

Nýting framleiðslupátta²

1. ársfj. 2006 - 2. ársfj. 2021

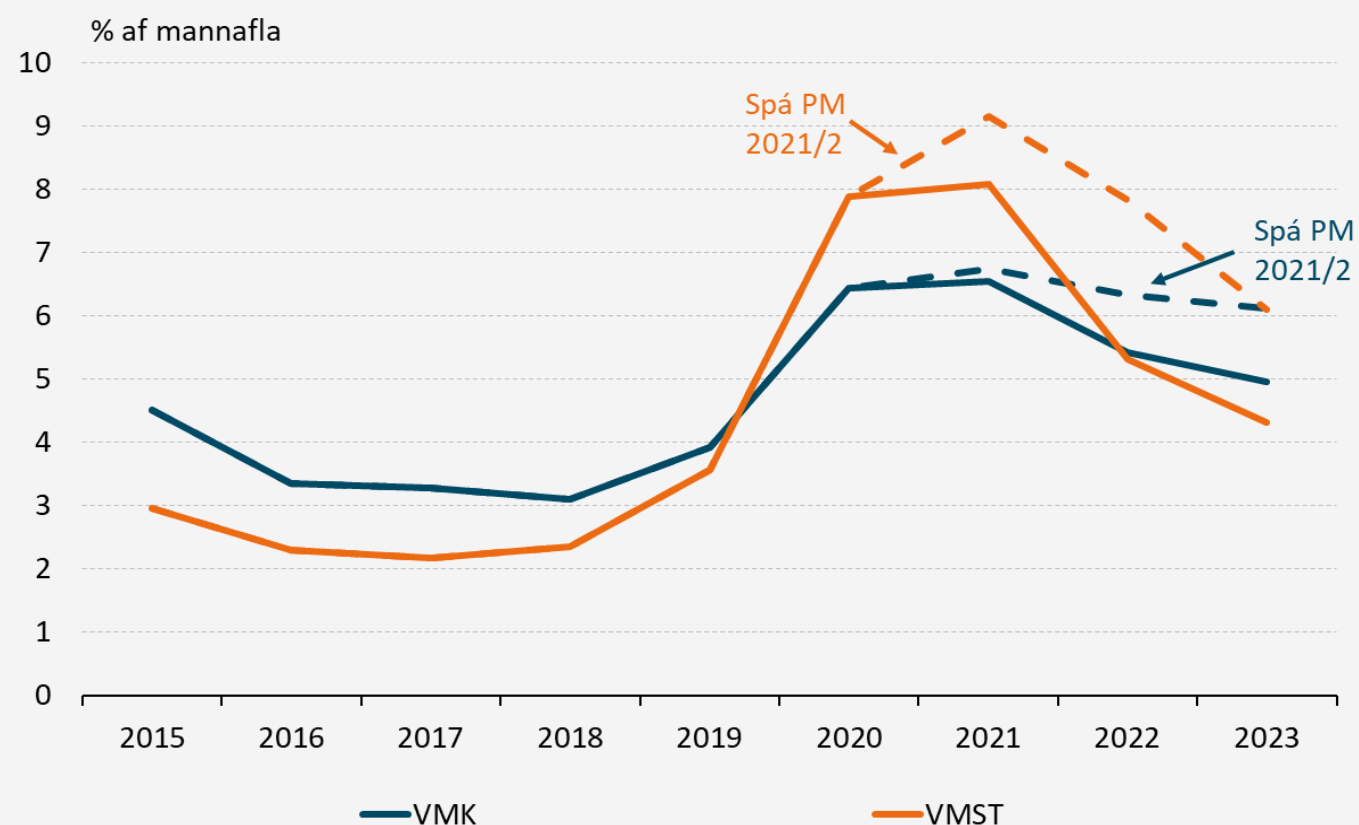
1. Laus störf skv. fyrirtækjakönnun Hagstofu Íslands og hlutfall fyrirtækja sem vilja fjölga eða fækka starfsfólki næstu 6 mánuði er úr könnun Gallup meðal 400 stærstu fyrirtækja landsins og eru gögnin árstíðarleiðrétt af Seðlabanka Íslands. 2. Mælikvarðar fyrir nýtingu framleiðslupátta byggjast á viðhorfskönnun Gallup meðal 400 stærstu fyrirtækja landsins. Vísitala nýtingar framleiðslupátta (NF-vísitalan) er fyrsti frumpáttur valinna vísbendinga um nýtingu framleiðslupátta sem er skalaður til svo meðaltal hans er 0 og staðalfrávik 1. Ítarlegri lýsingu má finna í rammagrein 3 í PM 2018/2.

Heimildir: Gallup, Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

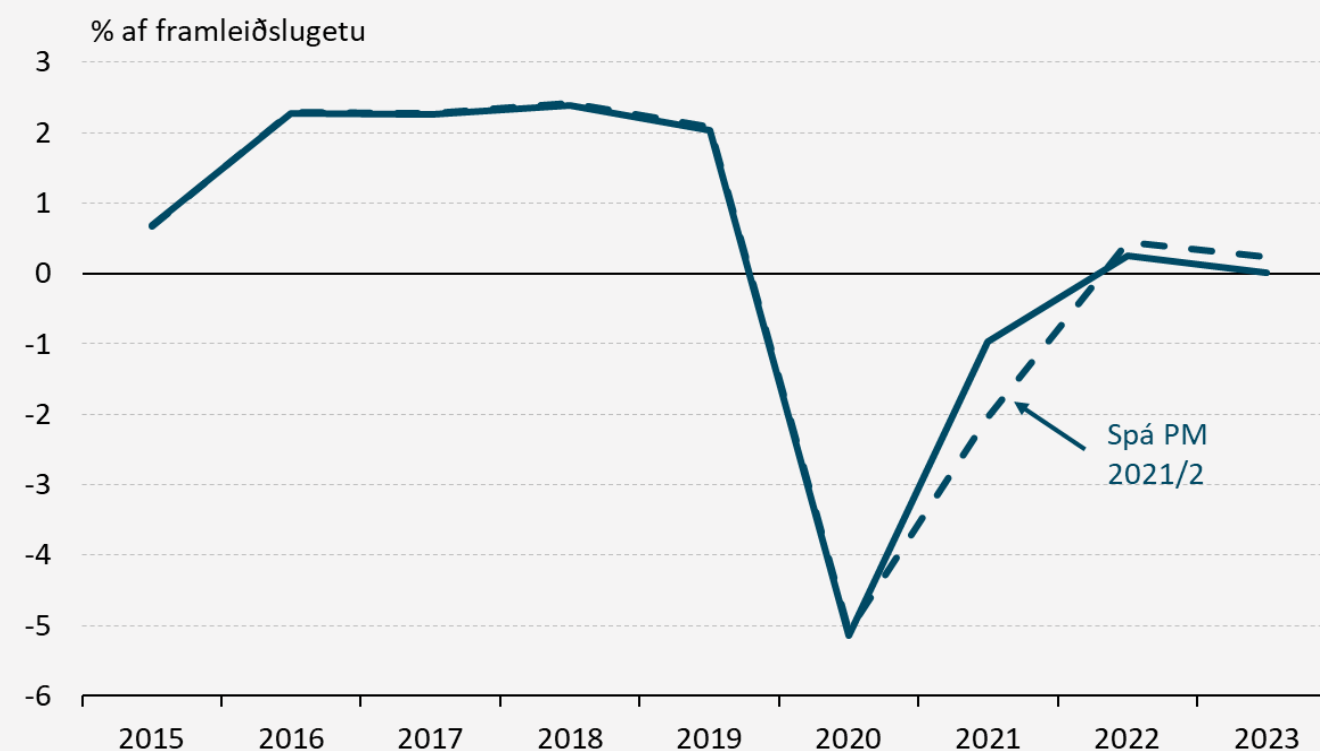
Atvinnuleysi hjaðnar hraðar en spáð var í maí

- Slakinn í þjóðarbúinu hefur minnkað hraðar en spáð var í maí: framleiðslulakinn í ár 1% af framleiðslugetu í stað 2% í PM 21/2 og talið að atvinnuleysi verði 6,5% að meðaltali í ár miðað við VMK (6,7% í PM 21/2) en 8,1% miðað við VMST (9,1% í PM 21/2) ...
- ... minnkar einnig hraðar en spáð var í maí og fer í 4½-5% 2023 og verður þá orðið svipað og það var í aðdraganda farsóttarinnar
- Framleiðslulaki prósentu minni í ár

Atvinnuleysi 2015-2023¹

Framleiðsluspenna 2015-2023²

1. Atvinnuleysi miðað við vinnumarkaðskönnun Hagstofu Íslands (VMK) og skráð atvinnuleysi Vinnumálastofnunar án hlutabóta (VMST). Grunnspá Seðlabankans 2021-2023. Brotalínur sýna spá frá PM 2021/2. 2. Grunnspá Seðlabankans 2021-2023. Brotalína sýnir spá frá PM 2021/2.
 Heimildir: Hagstofa Íslands, Vinnumálastofnun, Seðlabanki Íslands.

Verðbólga

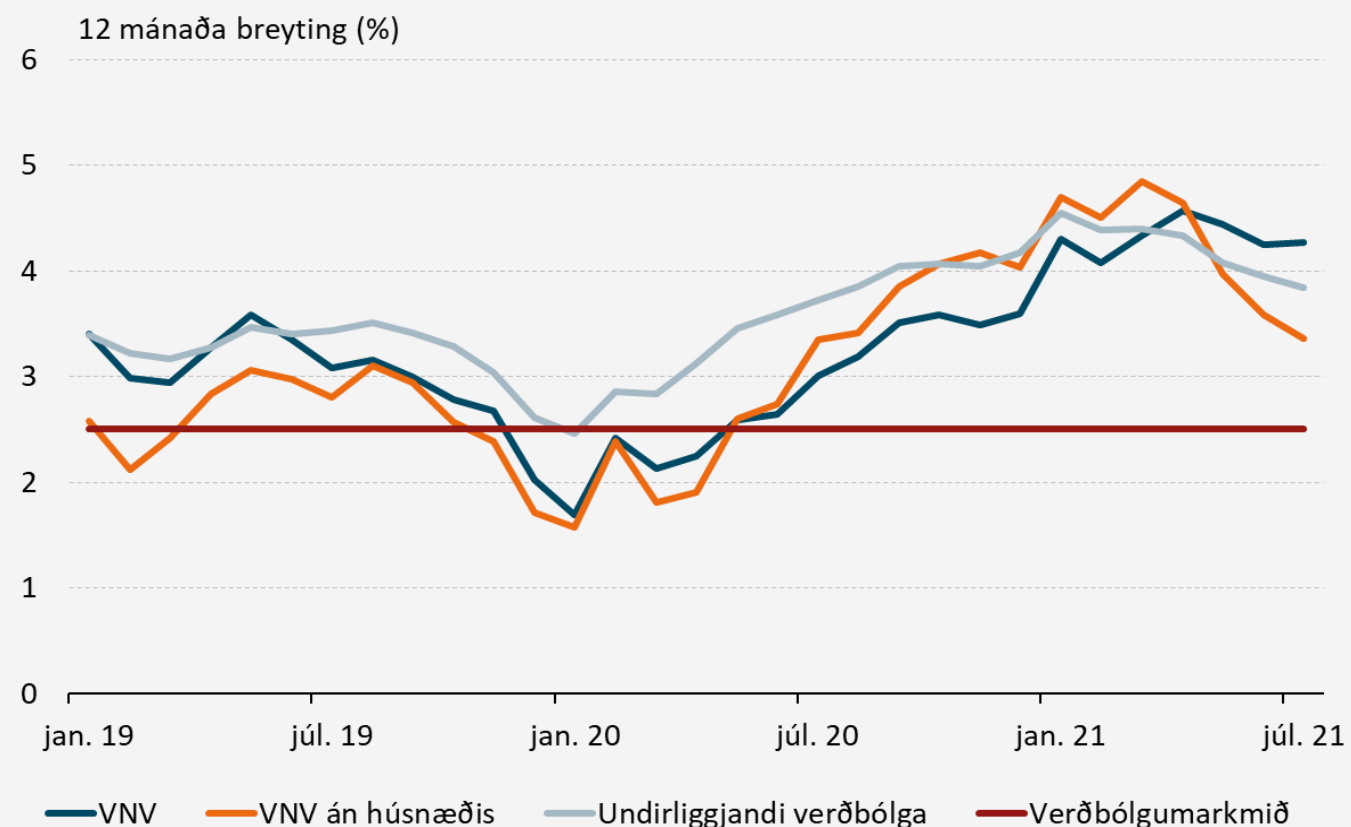

Verðbólga virðist hafa náð hámarki

- Verðbólga hefur verið yfir 4% frá áramótum og fór í 4,6% í apríl en hjaðnaði í 4,3% í júlí ... virðist hafa náð hámarki
- Hjaðnar hraðar á mælikvarða verðbólgu án húsnæðis (4,8% í mars - 3,4% í júlí) og undirliggjandi verðbólgu (4,6% í jan. - 3,8% í júní)
- Áhrif gengislækkunar í fyrra greinilega minnkað: hratt hefur dregið úr verðhækkunum innfluttrar vöru - en einnig innlendar vöru

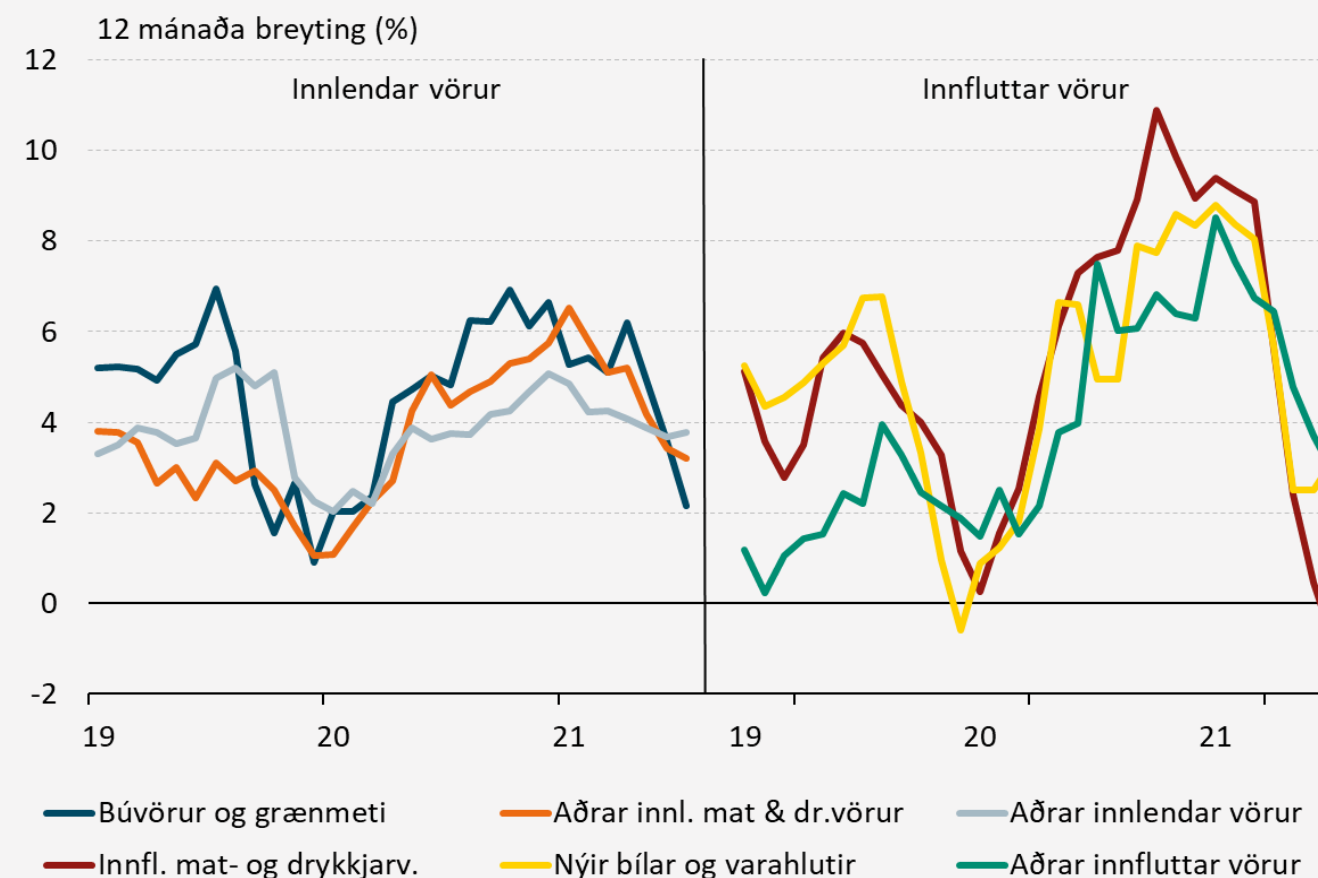
Verðbólga á ýmsa mælikvarða¹

Janúar 2019 - júlí 2021

Verð innlendar og innfluttrar vöru

Janúar 2019 - júlí 2021

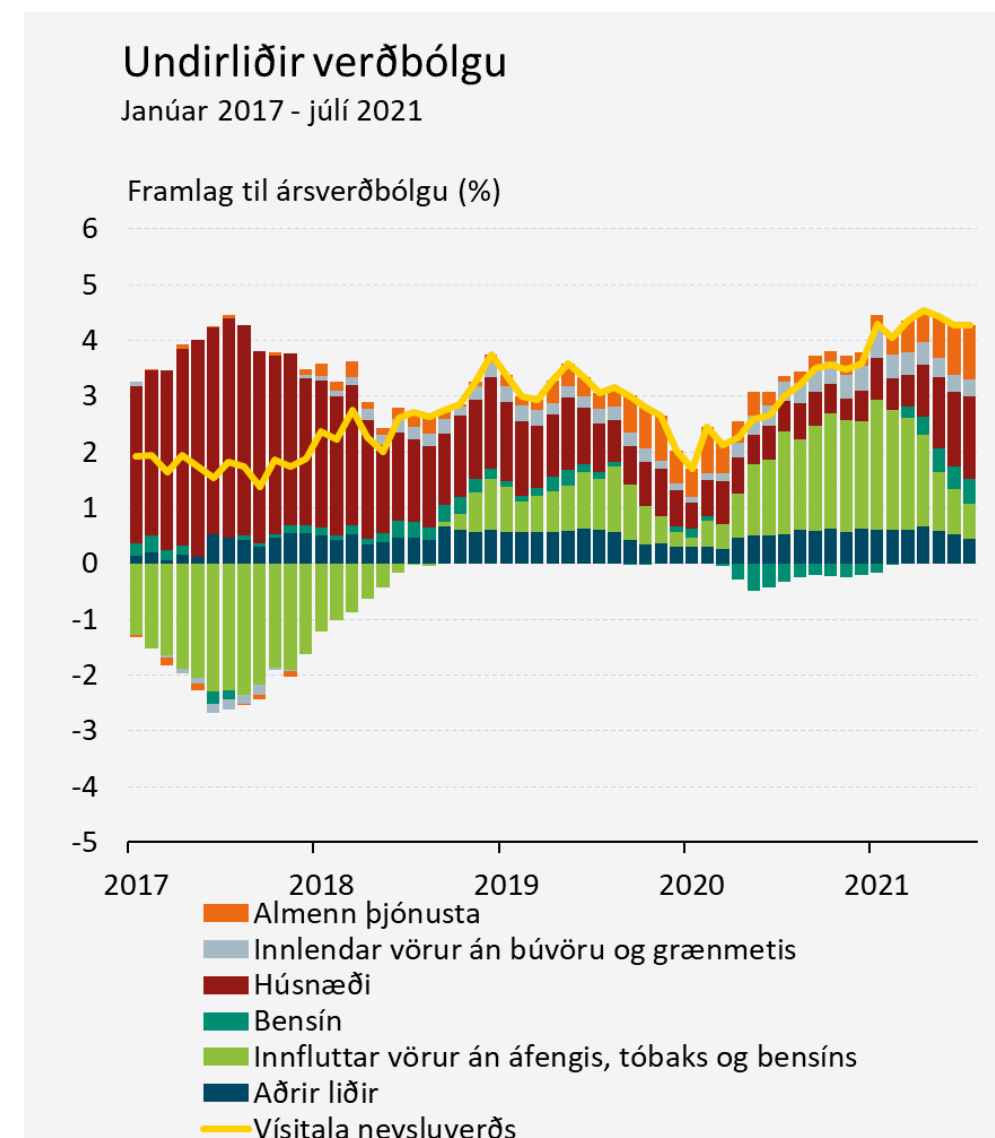
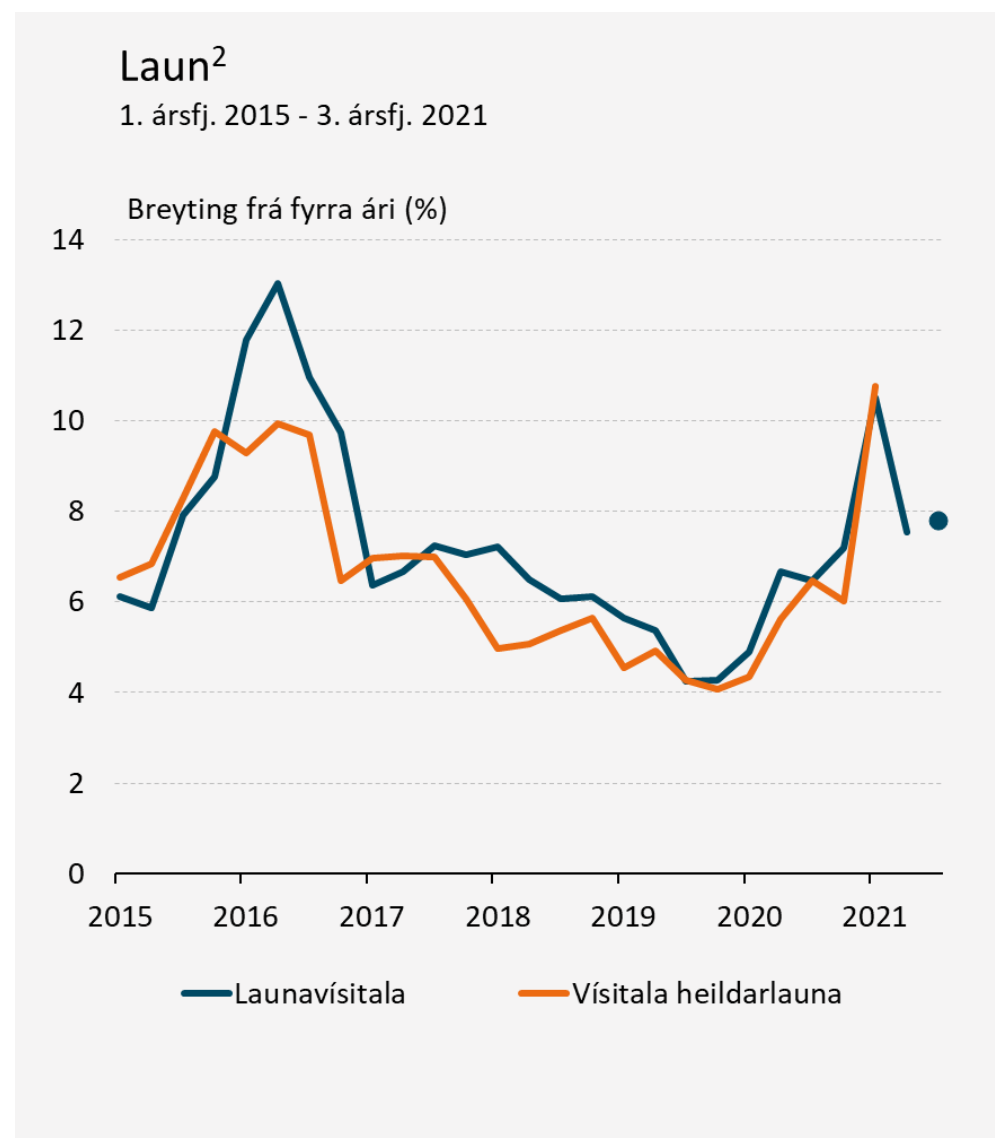

1. Undirliggjandi verðbólga er mæld með kjarnavísitölu (áhrif óbeinna skatta, sveiflukenndra matvöruliða, bensíns, opinberrar þjónustu og raunvaxtakostnaðar húsnæðislána eru undanskilin) og tölfræðilegum mælikvörðum (vegið miðgildi, klippt meðaltal, kvikt þáttalíkan og sameiginlegur þáttur VNV).

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Hærra gengi og hækkun launa og húsnæðis vegast á

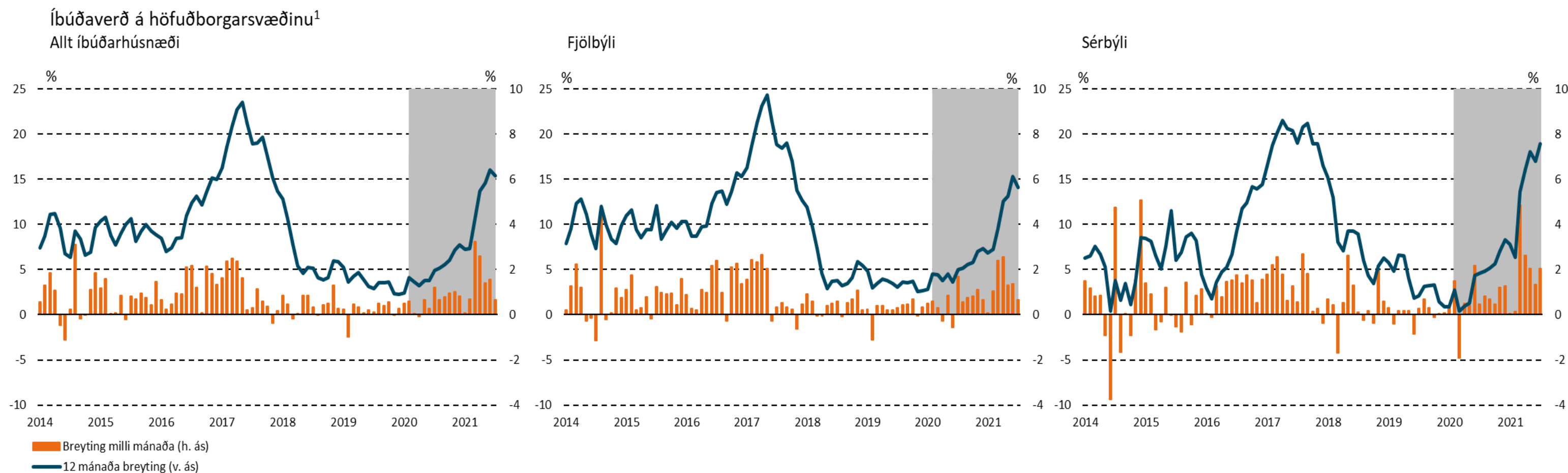
- ISK hefur hækkað um 3% frá áramótum og 9½% frá því það var lægst í sept. 2020 ... er þó enn 5½% lægra en í upphafi faraldurs
- Gengishækkun vegur á móti áhrifum kröftugrar viðspyrnu innlendrar eftirspurnar sem birtist m.a. í töluverðum launahækkunum og verðhækkun húsnæðis

1. Verð erlendra gjaldmiðla í krónum (þröng viðskiptavog). 2. Gildi fyrir 3. ársfjórðung 2021 byggist á tölum fyrir júlí.
 Heimildir: Hagstofa Íslands, Þjóðskrá Íslands, Seðlabanki Íslands.

Töluverð verðhækkun í kjölfar vaxtalækkunar

- Íbúðaverð á höfuðborgarsvæðinu hækkaði um 15,4% milli ára í júlí (sérbylí 18,9% - fjölbylí 14,1%)
- Mánaðartakturinn hjaðnað frá því í mars og árstakturinn hjaðnaði í júlí
- Hagstæðara vaxtaumhverfi hefur auðveldað fasteignakaup
- Faraldurinn hefur dregið úr tækifærum til neyslu og sparnaður heimila því aukist
- Vinnuumhverfi og rýmisþörf fólks hafa breyst

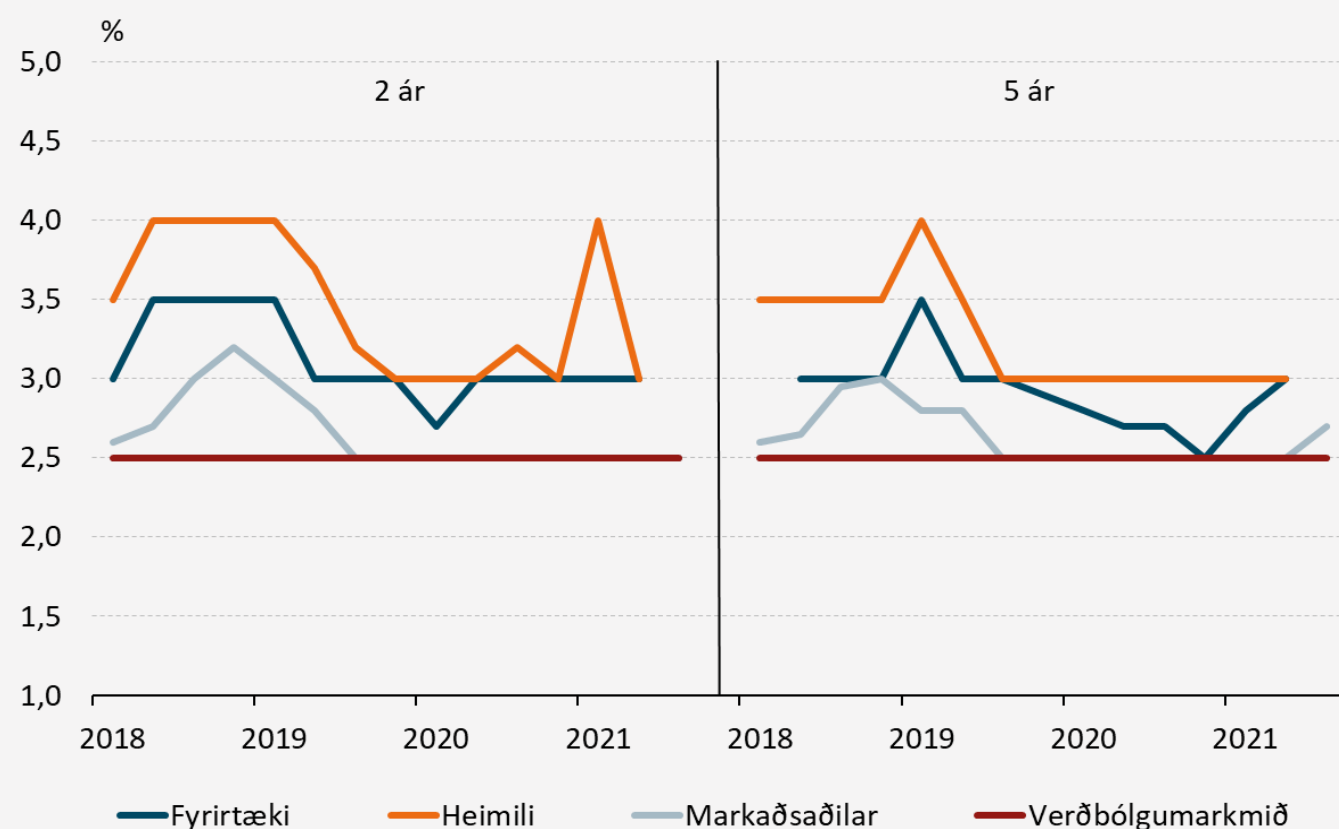
1. Vísitala íbúðaverðs á höfuðborgarsvæðinu. Breyting milli mánaða er m.v. árstíðarleiddréttar tölur. Skyggt svæði sýnir tímabil COVID-19-faraldursins á Íslandi. Heimildir: Þjóðskrá Íslands, Seðlabanki Íslands.

Hækkun verðbólguvæntinga að ganga til baka?

- Vísbendingar voru um að kjölfesta verðbólguvæntinga í markmiði væri að veikjast í vor: væntingar heimila (2 ára) og fyrirtækja (5 ára) hækkuðu og verðbólguálagið hækkaði yfir allar tímalengdir ... en nýjustu mælingar gætu bent til þess að hækkunin sé mögulega tekin að ganga til baka (þótt 5 ára væntingar fyrirtækja hækki aftur og væntingar markaðsaðila hækki lítillega)

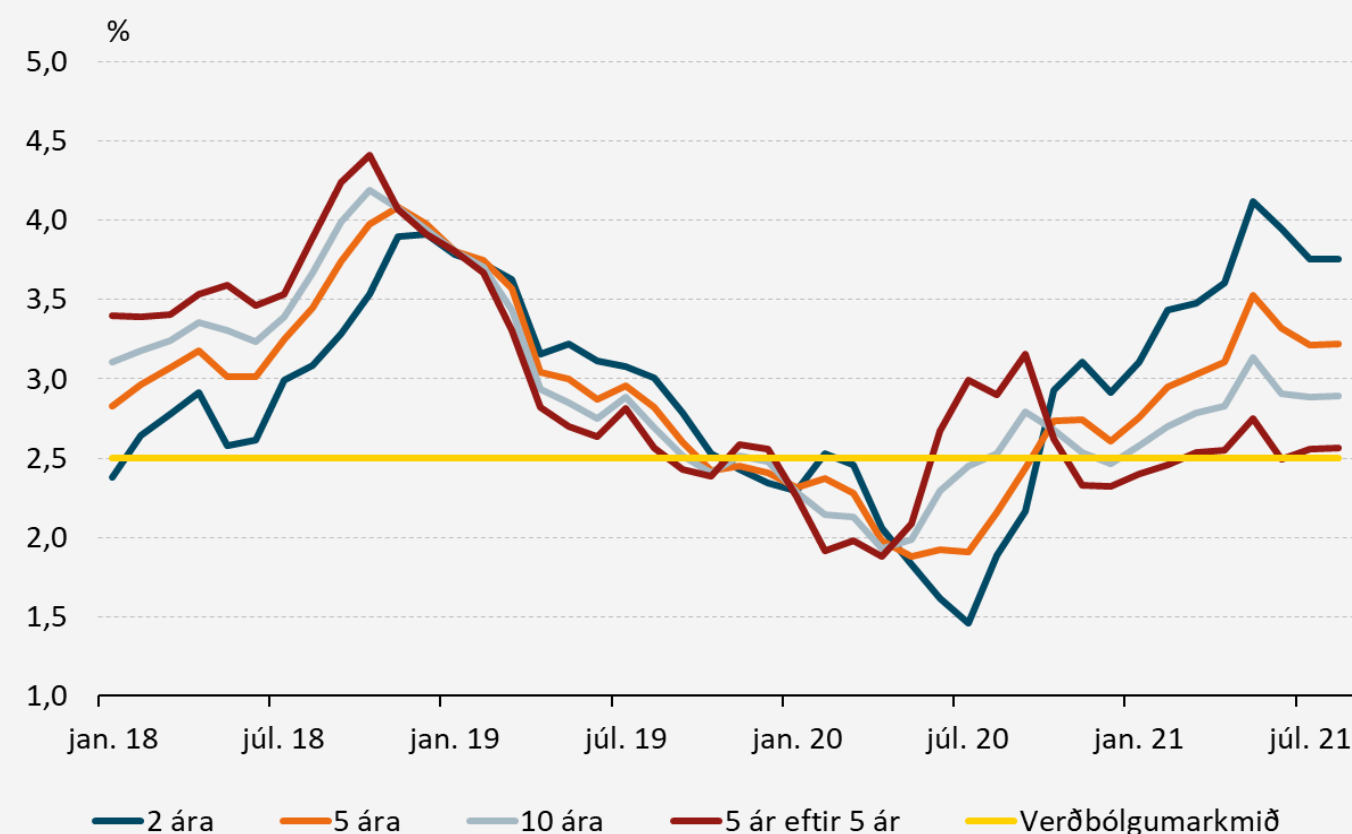
Verðbólguvæntingar til 2 og 5 ára¹

1. ársfj. 2018 - 3. ársfj. 2021

Verðbólguálag á skuldabréfamarkaði²

Janúar 2018 - ágúst 2021

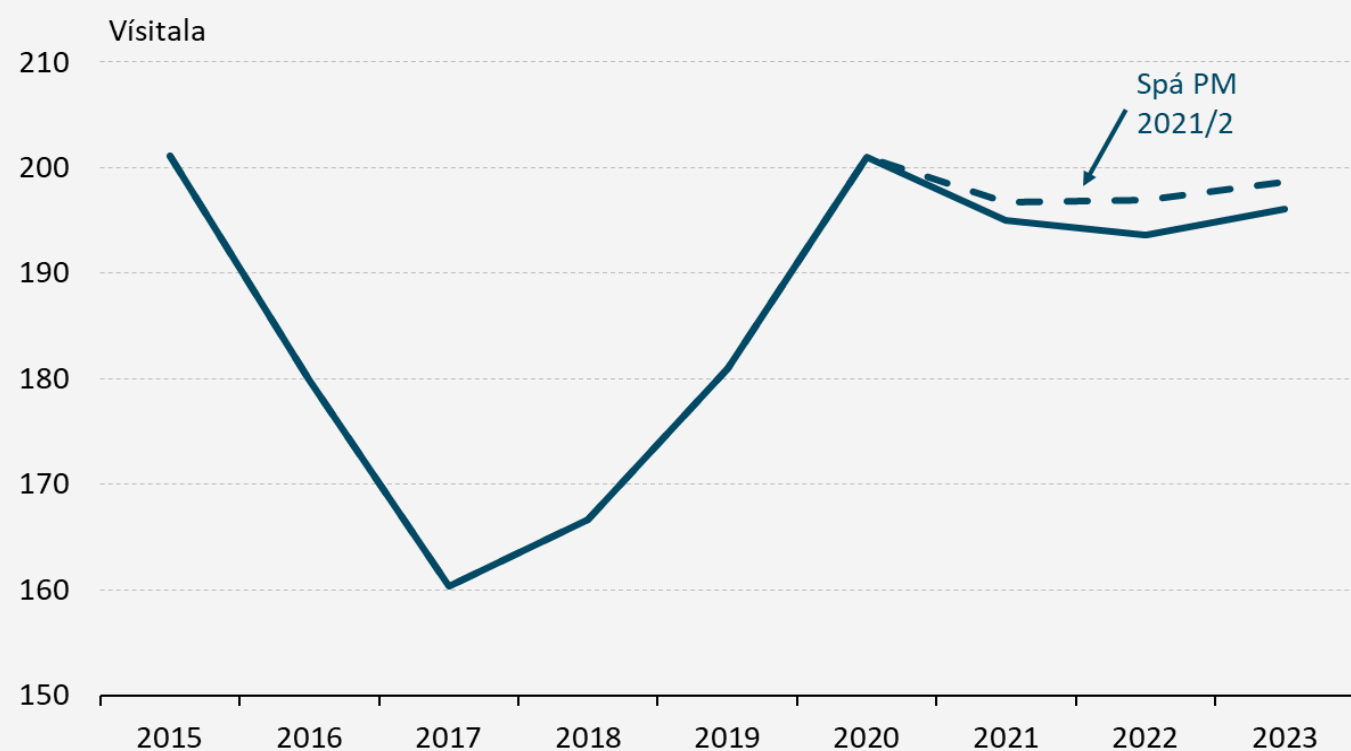
1. Kannanir Gallup á verðbólguvæntingum heimila og fyrirtækja og Seðlabankans á verðbólguvæntingum markaðsaðila. Miðgildi svara. 2. Meðaltal mánaða.
Heimildir: Gallup, Seðlabanki Íslands.

Heldur hægari hjöðnun verðbólgu en áður var spáð

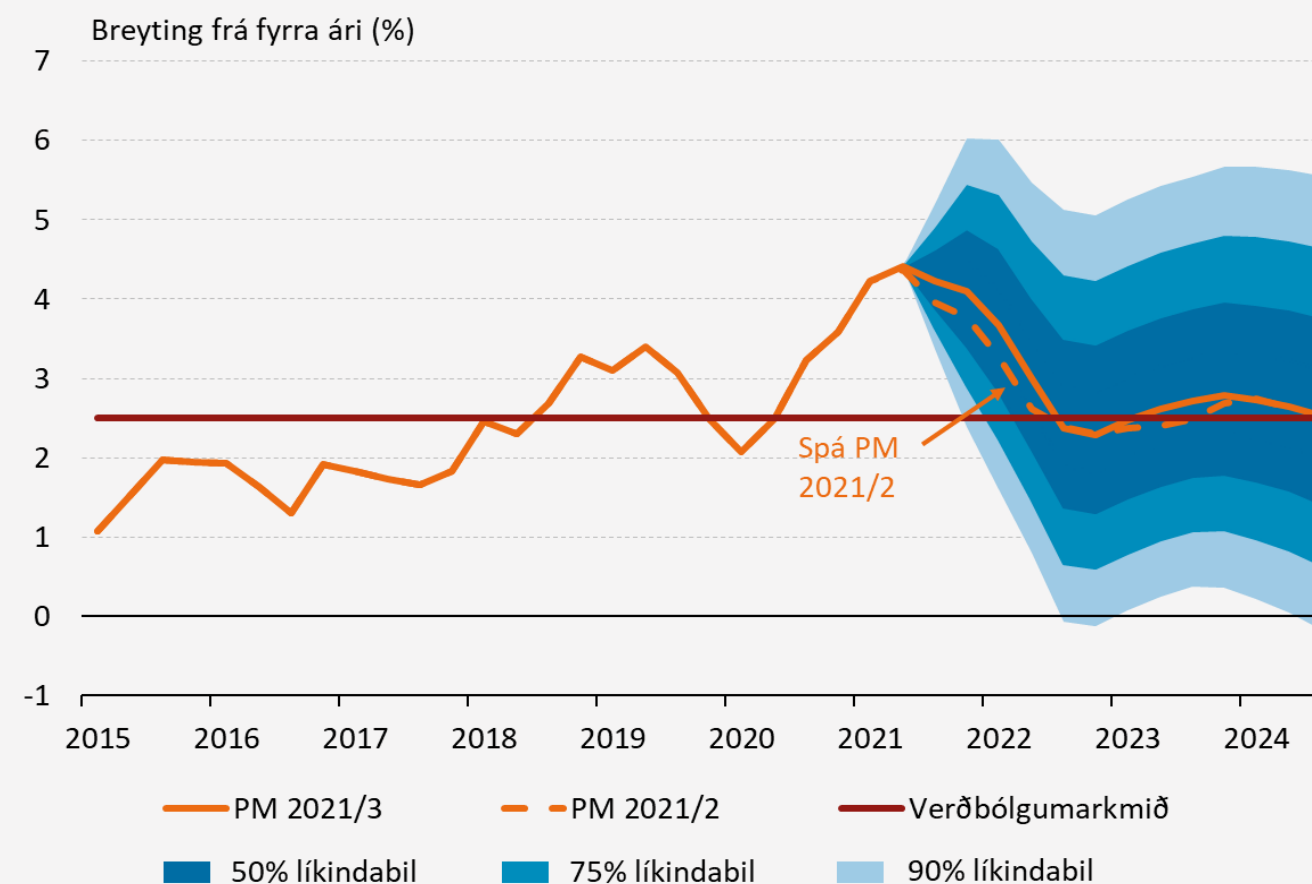
- Gengi krónunnar hefur hækkað heldur meira en spáð var í maí og gert er ráð fyrir að það haldist hærra út spátímann
- Verðbólga á Q2 í takt við spá en verður heldur meiri út árið og hjaðnar lítillega seinna í markmið vegna hraðari minnkunar slaka í ár, meiri hækkun alþjóðlegs hrávöruverðs og þrálátari kostnaðarþrýstingur vegna framleiðslutruflana skýra breytinguna

Gengi krónunnar 2015-2023¹

Verðbólgu spá og óvissumat

1. ársfj. 2015 - 3. ársfj. 2024

1. Þröng viðskiptavog. Grunnspá Seðlabankans 2021-2023. Brotalína sýnir spá frá PM 2021/2.
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Peningamál í hnotskurn

Alþjóðlegum efnahagsbata miðar áfram með aukinni bólusetningu

Meiri fjölgun ferðamanna í sumar en áður spáð en lakari horfur á Q4

Spáð um 4% hagvexti í ár og á næsta ári – horfur batna í ár frá maíspá

Störfum fjölgar og atvinnuleysi minnkar hraðar en spáð var í maí

Verðbólga í takt við spá á Q2 en hjaðnar lítillega hægar en áður var talið

Mikil óvissa – ekki síst tengt farsótt og virkni bólusetningar

Ritið í heild

Kynning aðalhogfræðings

Power Point myndir

Myndagögn

Títt

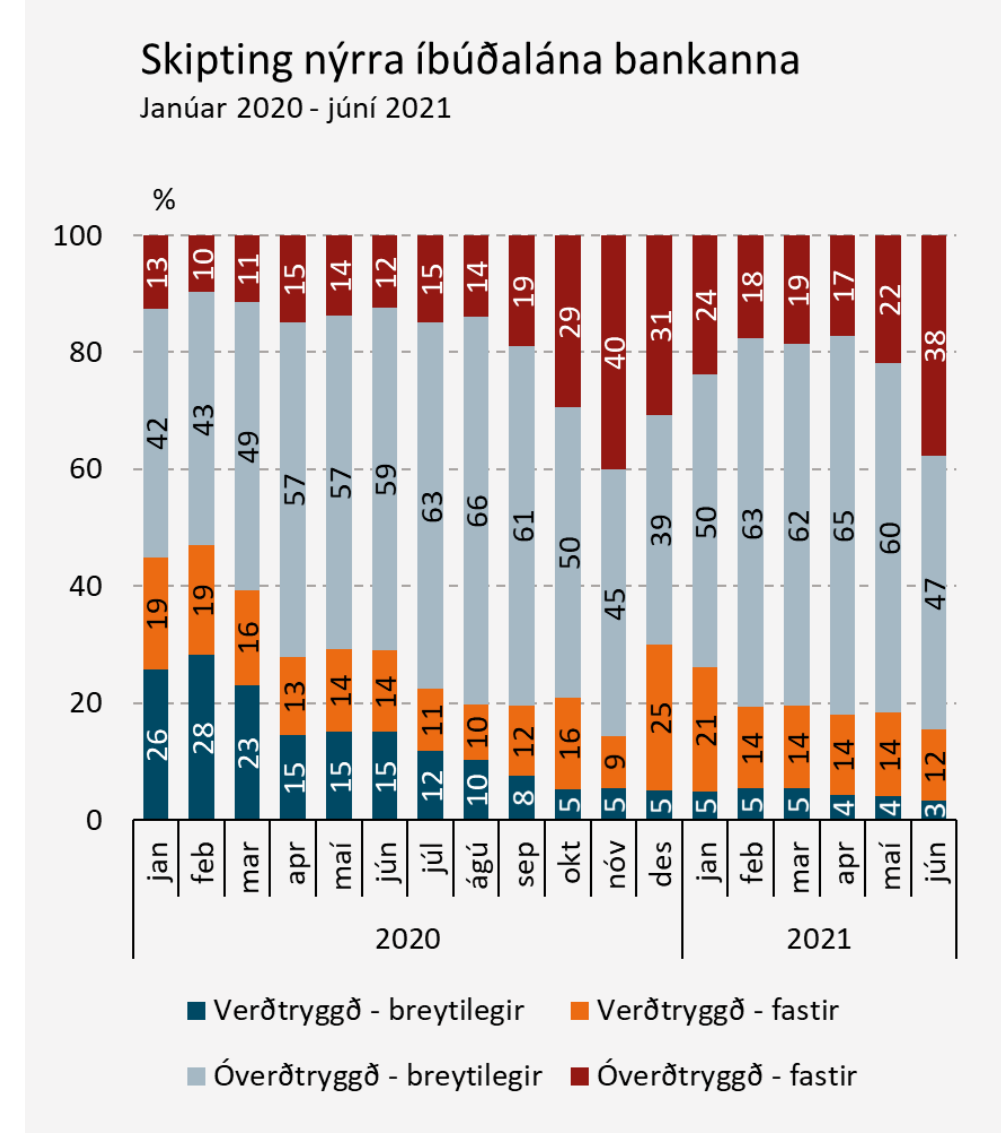
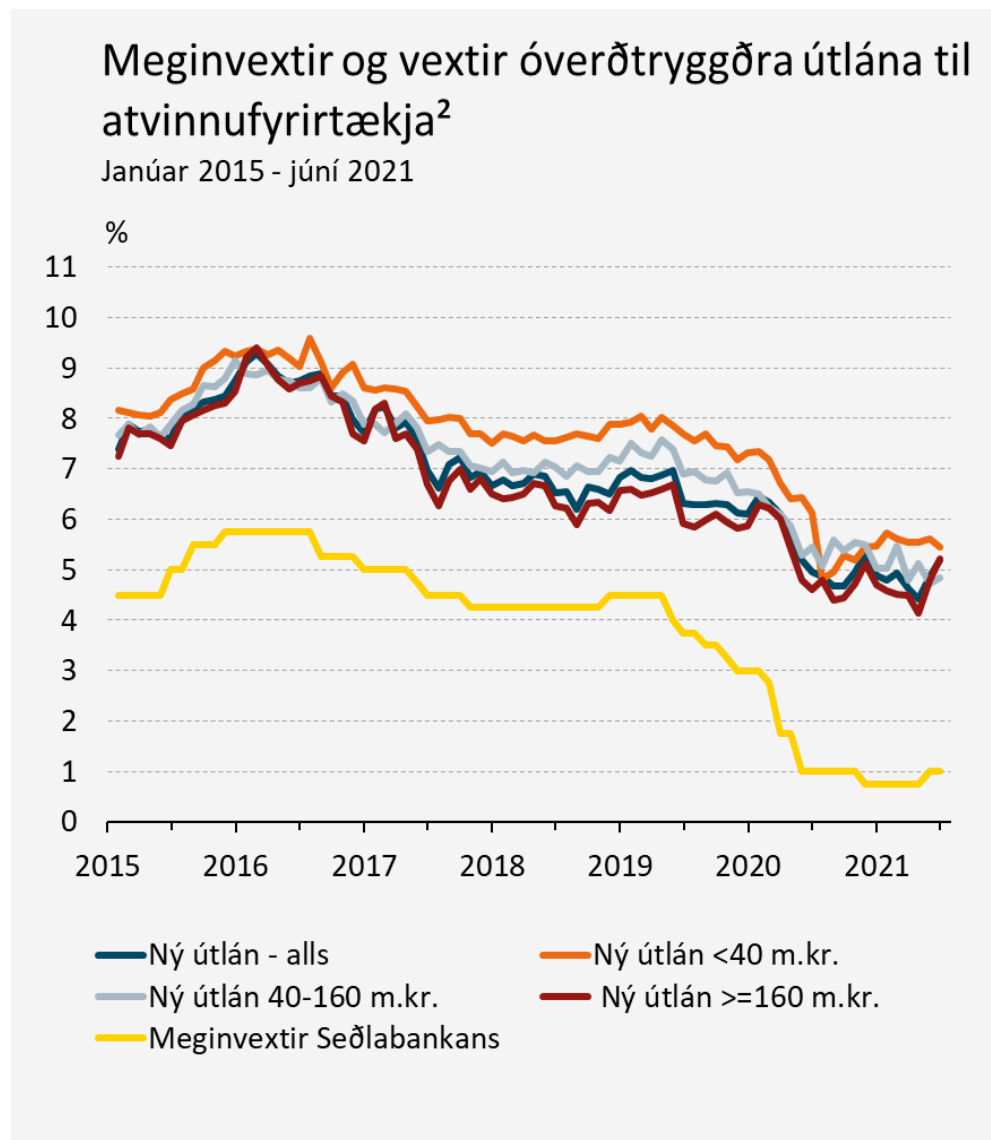
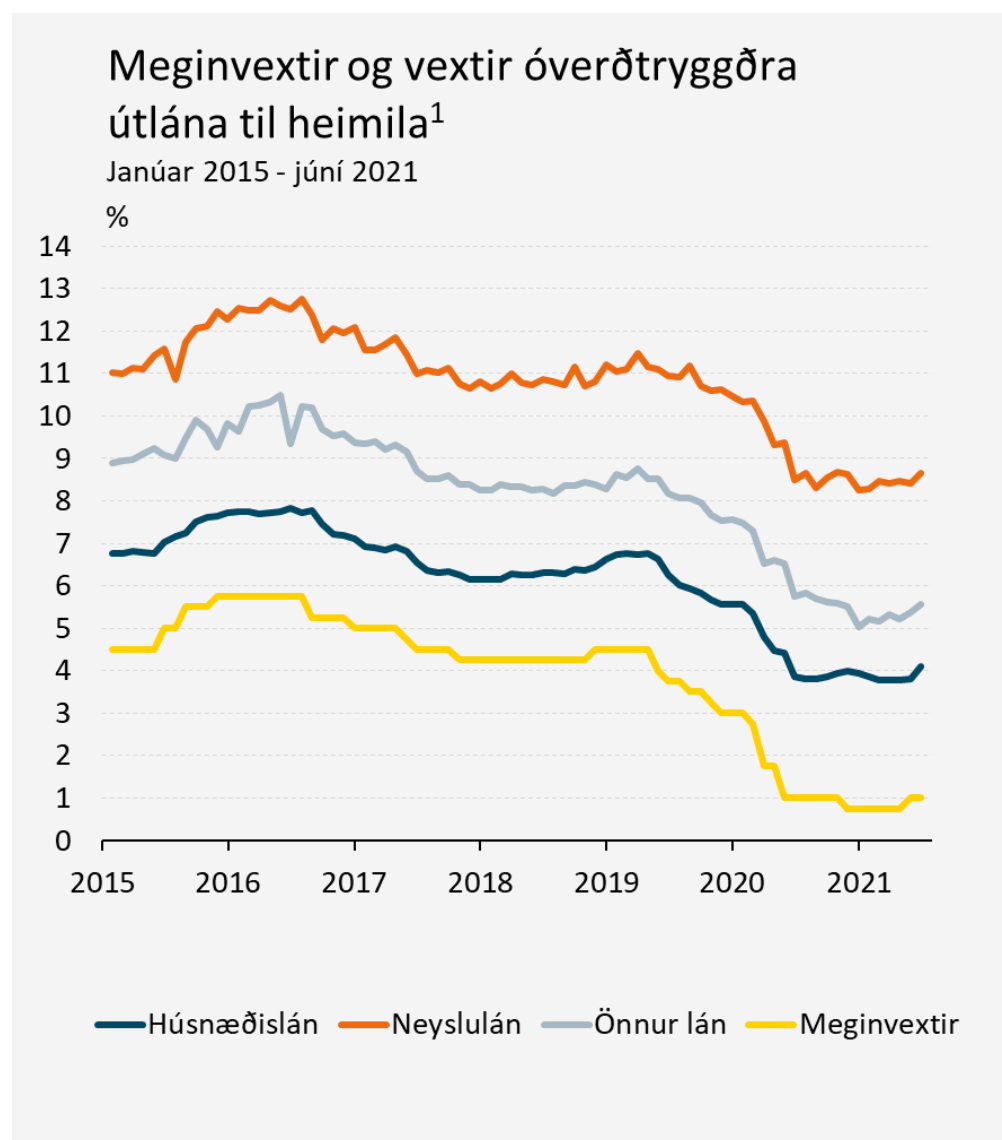

Facebook

Miðlun peningastefnunnar

Miðlun peningastefnunnar

- Vextir nýrra óverðtryggðra lána bæði til heimila og fyrirtækja hækkuðu í takt við 25p vaxtalækkun í maí sl.
- ... og hlutur **fastra** óvertrygggra vaxta jókst

1. Vegnir meðalvextir óverðtryggðra útlána stóru viðskiptabankanna þriggja miðað við fjárhæð útlána. 2. Vegnir meðalvextir á óverðtryggðum útlánnum stóru viðskiptabankanna þriggja með breytilegum vöxtum miðað við fjárhæð útlána. Heimild: Seðlabanki Íslands.

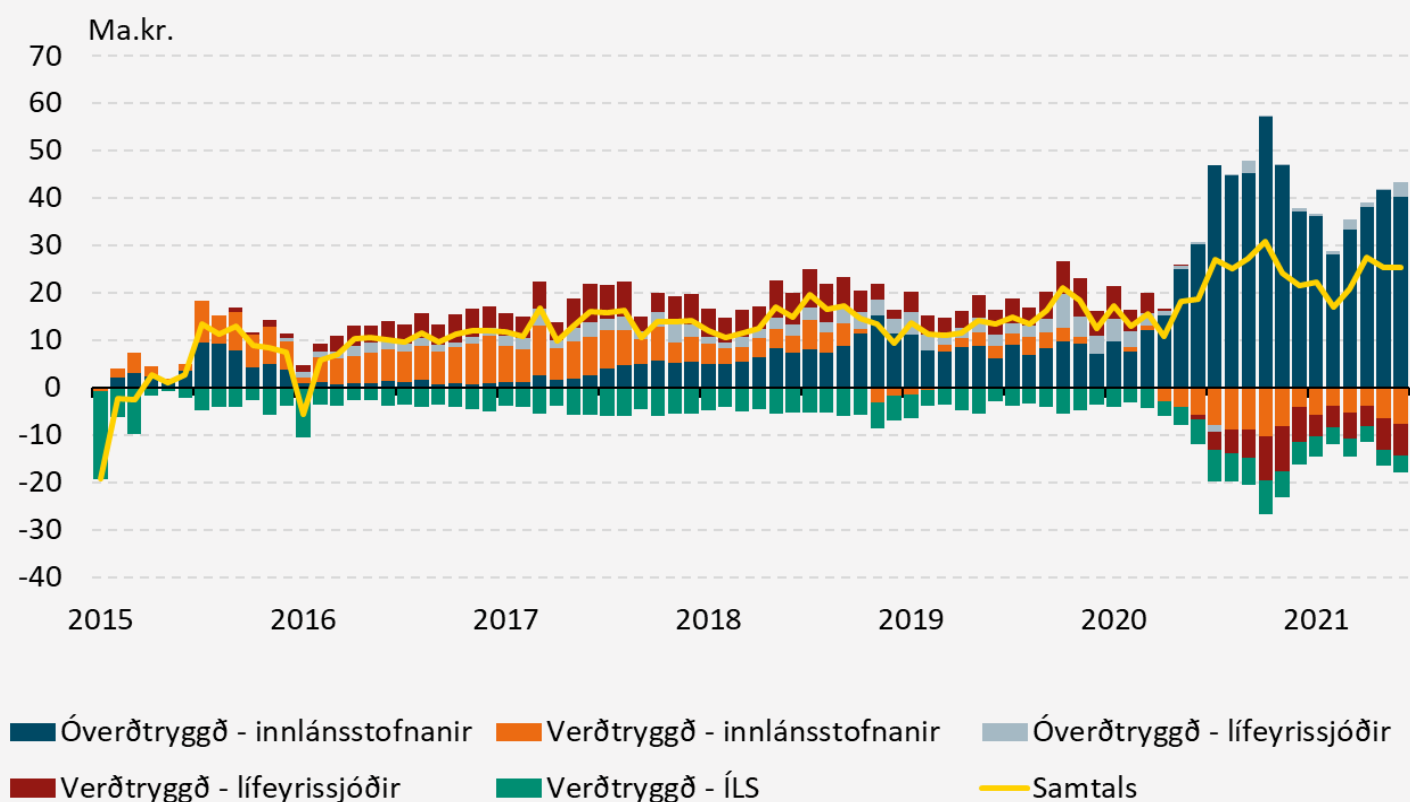

Útlánavöxtur

- Til heimila mikill – 11,3% í júní – og hlutur innlánsstofnana vex
- Stærstur hluti aukningarinnar til heimila tilkominn vegna óverðtryggðra lána
- Útlán til fyrirtækja drógust saman um rúmleg 2% að nafnvirði í júní (1% á föstu gengi)
- Útlán til flesta atvinnugreina drógust saman

Hrein ný útlán innlánsstofnana, lífeyrissjóða og ÍLS til heimila¹

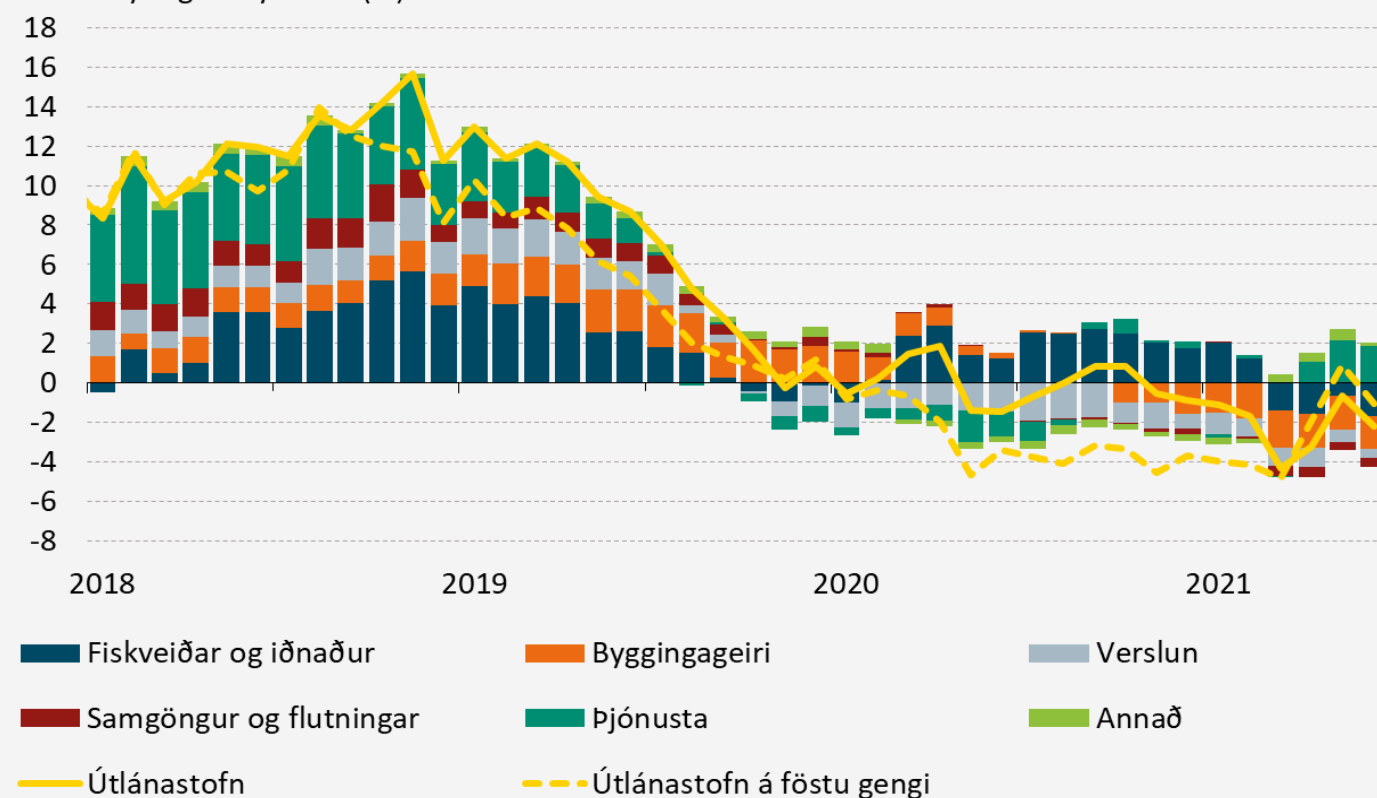
Janúar 2015 - júní 2021

Útlán lánakerfis til atvinnufyrirtækja²

Janúar 2018 - júní 2021

Breyting frá fyrra ári (%)

1. Hrein ný útlán samanstanda af nýjum útlánum að frádregnum umfram- og uppgreiðslum eldri lána. Tölur yfir ný útlán lífeyrissjóðanna ná frá september 2015. 2. Stofn útlána í erlendum gjaldmiðli er reiknaður miðað við vísitölu meðalgengis í júní 2021.

Heimild: Seðlabanki Íslands.

Takk fyrir